

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

ОРГАН ДЕРЖАВНИЦЬКОЇ ДУМКИ

INDEPENDENT UKRAINE

Зміст

З огляду на зміну місця друку, це число виходить за три місяці: жовтень, листопад і грудень. Наших читачів просимо вибачити за запізнення, що спричинене технічними труднощами.

Редакція і Адміністрація журналу
"Самостійна Україна"

ЧІКАҐО — **НЬЮ ЙОРК** — **СТ. ПОЛ.**

РІК V. — **ЖОВТЕНЬ — ЛИСТОПАД — ГРУДЕНЬ, 1952** — **Ч. 10-11-12**

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Б. Бора — Англія. Вірші використаємо. Раді Вашій співпраці й просимо не забувати на майбутнє.

О. Домарацький — Франція. Досі не дістали звітів.

Б. Винар — Клівленд. Стаття надрукована. Статті на теми про які думаєте — потрібні.

О. Бриняк — Англія. "Самостійна Україна" не веде політику, але тільки обсервує життя й дійсність, робить з того висновки й оцінює життеві явища з точки зору національно-державницької рації. Опортуністична політика часом веде до державности, як в випадку чехів, а революційна веде до невдач. Є так багато виїмків з правила, що нам годі погодитися з Вами, що лише безоглядне стріляння довкруги себе й ненастанна революція принесуть успіх. Революція, політика, визвольні змагання — це справа не лише інстинктів, але й розуму, серця, рахунків. "Мир" в українських пресових виданнях заіснує зовсім певно тоді, як його засади приймуть всі заінтересовані сторони. Відбирати одним українцям право говорити, а другим ні — було б несправедливо.

М. Волянський — Канада. Книжку д-ра П. Мірчука маємо і читали. Будемо нею займатися. Не віримо в політику "власних сил" бандерівської партії, ані в минулому ні в сучасному. Бандерівці прийшли до Львова вісім днів після того, як німці розпочали протисовєтську війну. Хіба не будете твердити, що бандерівці почали війну в початку травня. Отже, які тут "власні сили"?

В. Зарицький — Англія. Щоб переконатися про живучість націоналізму, не треба Вам слухати когось. Обсервуйте життя самі. Щоб упевнити Вас, що Ви не є "живим мерцем" й не танцюєте гопака в час, коли ввесь світ танцює вальса, наведемо Вам два уривки з писань авторитетних науковців західного світу. В книзі "Historical evolution of modern nationalism" — "Історична еволюція модерного націоналізму", проф. Карлетон Г. Гейс, американський дослідник націоналізму пише таке: "Найбільш завзятий знавець історії, або читач часописів, що задовольняється наголовками статтей, мусять знати, що націоналізм це не лише теорія, яка може бути в одному з майбутніх днів, або ні — введена в життя, але що це є рушійна сила в світі сьогодні". (Ст. 288 в книзі "Historical evolution of modern nationalism" by Carleton H. Hayes. У книзі "Націоналізм" виданій групою членів Королівського Інституту для Дослідів Міжнародніх взаємин, про націоналізм пишеться так: "...Слово "націоналізм" є вжите в звіті для підкреслення свідомости відмінного характеру різних націй, включаючи одну, в якій одиниця є членом, і бажає зміцнити силу, волю й добробут нації. У висліді, не є необхідним думати про замкнутість націоналізму в межах нації, якої

(Закінчення на 3-ій стор. обкладинки)

Місячник культури, політики і суспільного життя

Редагує Редакційна Колеґія.

Видає УКРАЇНСЬКА НЕЗАЛЕЖНА ВИДАВНИЧА СПІЛКА *"САМОСТІЙНА УКРАЇНА"*, Вінніпеґ — Сен Пол — Чікаґо — Нью Йорк.

Адреса Редакції і Адміністрації:
INDEPENDENT UKRAINE
Chicago 28, Illinois
10944 S. Wentworth Ave.

Редакція застерігає собі право скорочувати рукописи. Рукописи на бажання авторів повертаються.

Передруки з "Самостійної України" дозволені тільки за поданням джерела.

Редакція застерігає собі авторське право друкованих в журналі статтей.

Редакція містить теж дискусійні матеріяли, що є висловом думки автора, а не Редакції.

Статті підписані повним іменем авторів є їх особистими думками і вони не конче мусять висловлювати думки редакції.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Ціна одного примірника в ЗДА і Канаді — 30 центів. В Англії і Австралії — 2 шилінґи. В інших державах рівновартність 30 центів в перечисленні на валюту даної держави по обов'язуючому курсі.

Передплата "Самостійної України" виносить річно:

в ЗДА і Канаді — $ 3;
в Англії і Австралії — 24 шилінґи;
в інших державах рівновартість $ 3 в перечисленні на валюту даної держави.

INDEPENDENT UKRAINE

Articles published on political, cultural and social topics.
Edited by Editorial Committee
Published by
UKRAINIAN INDEPENDENT PUBLISHERS LTD.

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

РІК V. ЖОВТЕНЬ — ЛИСТОПАД — ГРУДЕНЬ, 1952 Ч. 10-11-12

В. Мисик

ПІД ІВАНА КУПАЛА

Під Івана Купала
в гарячі дні,
тьма згусає в дібровах.
У травах, в клоччі
дрібнолистих кущів, над димком болот,
над димком болот, в камишах ріки
заплітаються світляки в корогод.

Як просторо, як п'яно, як душно в світі!
Небеса в запинало сухе сповиті.
Мутно зорі горять — і в червону тьму,
в комарину печаль утопає ріка.
І мовчазно по світі всьому
йде тоска.

Тоскно в плесі, де гнуться сухі куниці.
Тоскно плаче вода у кущах в криниці.
Тоскно плаче, схопившись за серце, — дарма:
спазматично вмирає, дрижить на дні.
В диких іскрах яріє тьма
в гущині!

Під тією горою
в кущах, у травах
п'яною ордою
летять вогні.

Крізь діброви зарослі
линуть наосліп,
світяться й згасають
в палючім сні.

— Ми довго ждали
такої ночі,
в листках зів'ялих,
в сухій корі.

Тоска стомила.
Розправте крила,
крутіть як вихор,
в одчайній грі!

Під тією горою
блиск який!
Не знаю спокою,
стою сумний.

Вже серце відчуло
тоску німу,
вже іскрою рветься
назустріч в тьму.

Тягнуться руки
назустріч іншим.
Весь ліс зайнявся
в танку вогнів.

І тоскне серце —
суха іскринка —
летить у владний,
в купальський спів!

Вогні летючі,
зринайте, сяйте,
падіть на кручі,
тремтіть вгорі!

Ви довго ждали,
щоб раз — єдиний —
спахнуть і вмерти
в солодкій грі!

В цю гарячу ніч такий на землі неспокій!
Риба в ріках скидається, ходить під самим вер-
[хом.
Десь тоскою притиснутий в ямі глибокій
повернувсь несподівано чорний сом.
Повернувсь під водою в кушірнім лахмітті —
і хвостом, як шалений, ударив у груди ріки.
Не змагайтесь, рибалки, він порве найкріпші сіті
в цю годину тривожну, в годину тоски.

Не змагайтесь рибалки, — по схилу крутому
не протоптана стежка виводить на теплий шлях.
Не змагайтесь, рибалки, спішіть у пітьмі додому,
вас зустрінуть жінки і коханки в садах.
Що у вас на рукавах кушір — то нічого,
тільки б ви зберегли в своїм серці жагу молоду.
По дібровах, по заростях повно вогню моло-
[дого —
вся, земля, як сп'яніла, в купальськім чаду!

Др. Остап Грицай

ДВА ХЛОПЦІ ГИНУТЬ ЗА УКРАЇНУ

Тіням ДМИТРА ДАНИЛИШИНА і ВАСИЛЯ БІЛАСА.
у 20-ті роковини. (23. XII. 1932. — 23. XII. 1952.)

Це п'ятниця, 23. грудня 1932 р., у Львові, раннім ранком у тюрмі Бриґідки. Година шоста, тридцять хвилин. Надворі ще такі важкі імли досвітнього зимового присмерку, що на подвір'ю тюрми треба засвітити велику електричну лямпу, щоб тут було ясно. А мусять освітити тюремне подвір'я тому, що саме тепер, шоста тридцять рано, вішають у Бриґідках двох хлопців. Вішають ляхи двох українських юнаків-боєвиків, засуджених ляцьким наглим судом на смерть зате, що карно, всеповні і всежертвенно сповнили дня 30. листопада в Городку Ягайлонському наказ їх революційної організації і в нерівнім бою впали в руки смертельного ворога. Ще ось наче чути, як предсідник ляцького трибуналу у глибокій тиші неворушно застиглої авдиторії проголошує присуд: Дмитро Данилишин — на смерть. Василь Білас — на смерть. Маріян Жураковський — на смерть. А що з них тільки Жураковського помилували, заміняючи йому кару смерти на 15 літ тюрми, то от тепер два другі досвіта, в мурах понурої тюрми, скропленої вже потоком крови інших українських революціонерів, мусять іти на смерть.

Два молоді хлопці йдуть віддати життя за Україну. Ось двері тюремної келії вже відчинилися, і їх виводять. На їх смертельно перетомлені лиця паде блиск сліпучого електричного світла. Але в цей мент, коли вони тут являються, видно їх як горіючі, як високо видвигнені сяйва й крізь найгустішу імлу і крізь найгрубіші мури тюрми і на відсталь найдальших далечей по всім краю і по всій Україні. І видко їх і крізь кордони чужих країн і крізь безміри непроходимих океанів — видно і чутиповсюди, як вони ідуть на смерть за Україну:

Всеповні і всеготово, як годиться карним революціонерам на боєвий наказ.

Та проте, Нене Україно, — так важко воно, так прискорбно важко дивитися в цю хвилину, й востаннє на збілілі обличчя тих двох засуджених!..

Оце тут як один з них — Дмитро Данилишин, з Трускавця, літ 24, шевський челядник, невчений собі хлопець з простолюддя, якого освіта — всього три кляси найнижчої народньої школи... Заштовханий долею на дно суспільних низів попелюх життя, він — леґендарний шевський челядник, для якого ще в казках Андерсена нема прийступу до гарно прибраних кімнат, якому так жорстоко скупо почислені дні бідолашного життя пролинули на твердому дзиґлику біля шевського стола між шкірами й старою обувою, за шилом і дратвою як знаменами простого, йдеким ще й нині призирливо погоджуваного ремесла. Ну, кажіть, про щож то можна мріяти, чим промишляти й розважати серце, коли вам день-у-день доводиться просиджувати так на твердих дзиґлях, над шевською роботою, нудною одноманітною морокою, завжди й водно за вікном, ніби вже й на волі в тюрмі, все в чотирох стінах якогось глухого, сіриною безпросвітньої буденщини надиханого кута? Про геройські діла, скажете, про пориви високі, що душу на ясні вершини двигають, про жертви й посвяти духа, — великими поетами оспівувані? Ні. Не це, не такі думи, зв'язані по звичаю з атмосферою шевських дзиґликів та шевських челядників. Тут у голові здебільша настирлива думка про щоденний хліб і про мізерний заробіток. Про роботу та її покінчення, про те, як прожити нині і як добувати хліба на завтра, і як заховатися, спастися від усього, що загрожує видерти шевському попелюхови той тричі бідний шматок хліба з чорних рук, і кинути його на поталу голодного безробіття.

І з такої то життєвої вузини, закутини та глуші виходить на сцену великої національної трагедії Дмитро Данилишин. А його трускавецький співкраян — Василь Білас?

Він теж бідак із суспільних низів і посмітюх життя. Правда — в нього шкільна освіта дещо краща, бо сім кляс народньої школи, але хоч він і радо вчився, мусів задля недостатку покинути школу і став служити у крамниці. Отак Білас, маючи 21 років, крамничний попихач, а в останньому часі ще до того без посади й безробітний на ласці батьків у хаті. Значить — у тих трускавецьких юнаків одна й та сама безпросвітня сірина буденщини, одна вузина невеселих овидів життя, і той душливий гніт глухого кута, під впливом якого так часто холоне в людини серце й гаснуть утомлені безвиглядністю очі... Та ще та обставина, що Білас за пласт вже був караний ляхами 3-місячною тюрмою. Якаж це понука для безробітного в хаті вбогих батьків "сидіти тихо", щоб, крий Господи, чимось необережним не накликати на стурбовані голови батьків нового лиха! Ми уявім собі тільки таку одну хвилину в тій, чи іншій родині наших людей у краю, де син сидить без посади в хаті; а беззасібний батько жаліється на біду в хаті та гіркими словами докоряє синові, коли бачить, що дитина на перекір усьому — не хоче сидіти тихо, проклинає ляцького наїзника й грозить якоюсь боротьбою. Справді — як легко тут датися зворушити батьківським чи материнським докором, як легко дати заля-

катися славетній осторозі, що мовляв, з мотикою на сонце не поривайсь, а головою муру ніяк не пробити!

За правду — Ви, молоді бойовики, Ви всі Данилишини й Біласи, Жураківські і Коссаки, Березинські і Старики і сотки-сотки інших — не легко, ні, не легко доводилося Вам, дітям уярмленого середовища, вдарити об землю премудрими осторогами старечих рабів і під крик мудрих і премудрих братися розвалювати мур неволі буйними головами.

Ох, не легко!

Оцеж ось тепер Ви, дорогі й найдорожчі брати, Ти, Дмитре Данилишине, і Ти, Василю Біласе, стоїте під шибеницею, на якій Ваші молоді тіла швидко схолонуть холодом смерти, не зазнавши нічого з блаженних крас і насолод цього світу, тільки одну муку суворої, непривітної буденщини... Буденщини за вікном шевської робітні, й буденщини в метушні торговельної крамниці. І Ви бачите, як гірко плачуть Ваші оборонці, дивлячись на Вас востаннє, й бачите Ви, як навіть ляцькі гієни, що жаждують Ваших трупів вже давно, ніби втихають у своїй кровожадности, маєстатом Вашої смерти вражені...

Але чомуж, і саме тепер, не плачете хвилину Ви, жертви, Ви мучені й замучувані, Ви, яких душі за хвилю відлинуть у ті темні Вічного, на думку про які застигало з ляку навіть серце львино сильного Ахілля? Яка сила духа це, яке самовідречення найглибшої, людської натури в обличчю найстрашнішого, що може почувати людина на цьому світі! Ви не плачете, бо хоч такі молоді, приймаєте смерть як самозрозумілу вершину Вашого геройського завдання. Повиснути на шибениці належить ніби само собою до Вашого боєвого обов'язку, й це Вас не розжалює ні на хвилиночку. Затеж тоді, брате Данилишине, вибухнув Ти і зарадив на суді кривавими сльозами, коли парох Вериня, о. Кіндій, переслухуваний як свідок, став оповідати про те, як Вас, утікаючих, наші люди з Вериня здоганяли й — били. Катували Вас так, що той священик міг сказати, що так, як було у хвилині спіймання Данилишина й Біласа, так воно мусіло бути тоді, як на Голготі розпинали Христа. Так от що зворушило до сліз того, хто не плакав опісля і в останню хвилину життя! А зворушила його не розпука за себе, а розпука задля народу, власного народу, в якому ще завжди багато таких, які скорше, ніж ляцькі кати, раді би розпинати своїх революціонерів, своїх борців на хрестах Голготи. — "Ні, не думайте, що я за себе плакав!" — сказав Данилишин до оборонців після відходу о. Кіндія. Сказав це словами, які лишаються в пам'яти народу на віки вічні, й збережуться у Святая Святих нації як ізмарагди душі простої, але найвищим поривом світло преображеної, як перли дорогоцінні й алмази пречисті, оттак, як і той плач Данилишина над народом, що ще в темряві-неволі не прозрів всеповні, й душею в її найглибших глибинах не обновився...

Але хвилина всеповної обнови душ і всенароднього визвольного пориву гряде неминучо.

Це вона силою невмирущої ідеї, ідеї волі та власної держави, захоплює молоді, найздоровші духом і тілом, і тому найздібніші до реального чину покоління народу так могутньо, що й прості шевські челядники і крамарчуки у вузинах глухих кутів, і без великої освіти і в найскрутніших обставинах життя, забувають усе особисте, щоб ставати в ряди революційної організації і виконувати її накази з найвищим героїзмом. А їх приклад — це знову животворчий подих обнови душ для всього народу. Ви дивіться тільки на ту свідому українську селянку з Черкас, Розалію Бобеляк, котра, як свідок у суді, така зворушена, що дивлячися на обидвох підсудних, душена сльозами, не всилі промовити ні слова. Або читайте промови всіх оборонців, зокрема ж промову д-ра Старосольського, а побачите, як ті оборонці ростуть душевно з їх обороною засуджених. Або розважте, що коли д-р Старосольський при екзекуції побачив, як кати затулювали вішаним уста, щоб вони не кричали "Хай живе Україна", то це потрясло ним так, що він дістав нервового розстрою. А тих 5.000 людей, що ждали дня 25. грудня в Трускавці на майбутні похорони повішених?

Ось те все — це непереможна животворчість визвольної ідеї, ідеї боєвого націоналізму, якої не повісять ніякі кати.

Слава боротьбі! Слава Героям Народу!

Проф. Ю. Бойко

БЄЛІНСЬКИЙ І ШЕВЧЕНКО

(Доповідь, читана на науковій конференції Европейського Відділу НТШ, яка відбулася в Сарселі, біля Парижу, 15 вересня цього року)

Проблема — Бєлінський і українське національне відродження — в українській науці ще не ставилася на повний зріст. А тим часом вона має велике значення, як один із головних компонентів до історичного вияснення духово-культурних взаємовідносин між українською й російською націями в 30-40-х р.р. мин. століття. Ба більше, ці відносини, що склалися в 40-х р.р. завдяки Бєлінському, залишили свою тривалу для росіян традицію. Як геніяльний і типовий представник російської суспільно-філософської думки, Бєлінський типово і зобов'язливо для

наступних російських поколінь виявив своє ставлення до української проблеми.

Тепер, коли большевицькі дослідники з великим розмахом узялися до вивчення російсько-українських історичних зв'язків, потворно перебільшуючи наявні з цих зв'язків і раз-у-раз винаходячи їх там, де вони історично були зовсім неможливі, фальсифікують ці дослідники історичну правду і в характеризуванні відносин між Бєлінським та сучасним йому українством. Тому сьогодні дослідження проблеми — Бєлінський і українське національне відродження — є надзвичайно актуальним.

Бєлінський відіграв величезну ролю з розвитку російської літературної критики, соціологічної й філософської думки. Що більше віддалялася дата його смерти в історію, то повніше усвідомлювало російське суспільство виключну значенність його постаті для свого духового розвитку. Уже І. С. Турґенєв вважав Бєлінського найшляхетнішою фігурою російської суспільности і виразником всіх основних якостей російського народу. Чернишевський, Добролюбов, Пісарев, Міхайловський і цілий ряд інших письменників проголошували Бєлінського геніяльною людиною і геніяльним критиком. Ще далі пішов Плеханов. Він додавав, що Бєлінський є також геніяльним соціологом. Ця ідеалізація Бєлінського, яка триває й досі, знайшла надхнення увінчання на початку XX ст. в заяві С. Венґерова, що Бєлінський є "великий праведник літератури російської, лицар без страху і докору, на пам'яті якого немає ані найменшої плямочки". Для Венґерова твори Бєлінського — це псалтир, в якому кожний російський інтеліґент знайде для себе моральну втіху, етичну підпору і вияснення справжніх завдань людського існування (Полное собраніе сочиненій В. Г. Белинскаго, СПб., 1900, т. 1, передмова Венґерова, ст. XII - XIII).

Бєлінського обкурено густими клубками тиміяну, навколо нього створено культ.

В таких обставинах і антиукраїнські висловлення Бєлінського набували для російської інтеліґенції особливого авторитету, на них виховувалася антиукраїнська постава цілих поколінь. Підхід Бєлінського до української проблеми вплинув уже на Чернишевського і Добролюбова, які для своєї шовіністично-великодержавницької постави знайшли форми тонкого маскування

Закривання для української літератури перспектив розвитку, зведення її до літератури наскрізь народньої, тобто назавжди примітивної — ці позиції Добролюбова мають найтісніший зв'язок з концепціями Бєлінського, як також і переконання Добролюбова, що українська мова не може вироблятися в мову літературну (Див. рец. Добролюбова на "Кобзар" Шевченка).

Коли, одначе, всупереч усім закликанням і магії псевдофілософського діялектичного детермінізму, стало остаточно ясно, що українську літературу ніщо не в силі убити, російські ліберальні інтеліґенти стушовували й соромливо прикривали крайності шовінізму Бєлінського у відношенні до України, залишаючися все таки по суті його послідовниками в ставленні до української проблеми. Так, наприклад, Пипін, слідом за Бєлінським, прираховує українську літературу "к мелким народным литературам" (Пыпин, Белинский, его жизнь и переписка. СПб., 1876, 1876, т. II, ст. 220), а зміст ганебного листа Бєлінського про Шевченка передає в пом'якшеному тоні, академічним стилем, не осуджуючи брутальности і скрайньої необ'єктивности Бєлінського у відношенні до українського генія і лише зазначаючи, що інформації, якими користався "неистовый Виссарион" про Шевченка, "не были совершенно точны" (Пипін II, ст. 310).

Нинішня совєтська наука докотилася до того, що частинно вже популяризує погляди Бєлінського на українську проблему. Так, наприклад, у "Избраных философских сочинениях" Бєлінського, видання 1948 р., передруковано брутально-антиукраїнську рецензію на "Историю Малороссии" Маркевича. Деяку частину одіозних поглядів Бєлінського на українську проблему приховується, як от напр., безумовно встановлений у 20-х р.р. російською совєтською наукою через текстологічні досліди факт, що Бєлінський написав різко неґативну рецензію на Шевченків "Кобзар", тепер тенденційно іґнорується таким знавцем Шевченка, як Є. Кирилюк. І лише завдяки такому іґноруванню рецензії на "Кобзар", лише обійшовши мовчанкою цинічний лист Бєлінського про Шевченка і уникнувши розгляду скандалезної рецензії на "Гайдамаки", міг Кирилюк висунути тезу про ідейну близькість Шевченка і Бєлінського яко представників, мовляв, двох братерських народів (Зб. "Русско-укр. лит. связи", М. 1951, ст. 112-114). Цей приклад із Кирилюком є промовистим прикладом того, як сьогодні совєтський дослідник мусить цілком розпрощатися з будь-якими познаками наукової етики і свідомо писати неправду в питаннях свого фаху, так як в'язень МВД свідомо пише неправду про себе, щоб уникнути дальших катувань.

Бєлінський і сьогодні залишається кумиром, божком, що правда, без порівнання меншин від Леніна і Сталіна, але все ж таки "Мойсеєм російської громадської думки", як висловився Кіров, і, розуміється, Кирилюкам не дозволять сьогодні вишукувати плями на його постаті.

Таку пляму колись зважився знайти Сергій Єфремов, коли писав: "Стосунки Бєлінського до Шевченка взагалі дають приклад такої чисто сектанської вузости і навіть ворожої нетерпемости, що остаються єдиною може темною плямою на благородній пам'яті "неистового Виссариона" (С. Єфремов. Історія українського письменства, т. II, ст. 33).

Для Єфремова образ Бєлінського затьмарений лише в одному, у відношенні до Шевченка.

Вихований в атмосфері російського літературного життя, Єфремов неспроможний рішуче порвати з тими уявами про Бєлінського, які йому нав'язала російська суспільність, крізь окуляри українського лібералізму Єфремов не в силі побачити, що Бєлінський з голови до ніг російський великодержавник, запалений жерущою пристрастю знищування всього свідомо українського. Цього не помічає й Іван Кривецький у своїй студії "Корифеї російської критики і українське письменство" (Львів, 1905), який, сліпо йдучи у трактуванні Бєлінського за Драгомановим, не спромігся до кінця побачити вивершений і принципово заїлий великодержавницький підхід Бєлінського до української проблеми.

Підхід Бєлінського до української проблеми тісно зв'язаний з його загальними історіософічними поглядами, які мусимо кількома словами окреслити.

На протязі своєї діяльности Бєлінський пережив кілька світоглядових змін, етапів самозабезпечення, бувши то послідовником Шеллінґа, то апологетом Фіхто, нарешті геґеліянцем, щоб наприкінці життя прийти до лівогеґеліянства і соціялізму. Але всі ці зміни не міняли ні в чому його російсько-великодержавницької постави, можна говорити лише про визрівання і підведення ширшої філософської бази під його великодержавницькі концепції. На той час, коли Бєлінський розгорнув антиукраїнську боротьбу, від початку 40-х р.р., його великодержавництво вже було уйняте в струнку філософоподібну систему. Бєлінський уявляв історичний процес як саморозвиток Абсолютного Духу, як "струнку і величню картину розумних і великих подій", які розгортаються діялектичним шляхом. "Сутність історії, — каже Бєлінський, — становить тільки одне розумно — необхідне, яке зв'язане з минулим, а в сучасному містить своє майбутнє. Зміст історії є загальний: доля людства. Як історія народу не є історія мільйонів окремих осіб, що його складають, але історія деякого числа осіб, в яких висловились дух і доля народу, — так самісінько і людство не є збиранина народів усієї земної кулі, а лише декілька народів, що виражають собою ідею людства".

Народи мають властивості природжені і набуті. Набуті властивості є змінними, піддаються виправленню, історично організованій свідомій перевихові чи впливові обставин. Природні властивості є субстанцією кожної нації, вони незмінні, "цілісно й неушкодно проходять через усі фази історичного розвитку" народу і, мов зерно певного ґатунку рослини, містять в собі можливість розвитку тільки одного ґатункового типу. "Як бувають геніяльні субстанції у окремих особистостей, так і деякі народи виникають з великими субстанціями і відносяться до інших народів, як генії до звичайних людей" (Бєлінський, "Избранные филос. сочинения", 1948, т. I, ст. 3339).

Субстанція народу, — на думку Бєлінського, — є результатом расового походження: "причиною їх субстанції треба покласти кров і породу (rase)". А що ніякі сили в світі не можуть змінити раси народу, то бувають нації історіотворчі й неісторичні.

І якщо Китай у минулому відіграв всесвітньо-історичну ролю, то це було лише в первісній стадії ставання Абсолютного Духу, не потвердилося дальшим розвитком, а значить було історичною випадковістю: "хоча китайці й тепер існують, та ще й у числі, як кажуть, мало не сто мільйонів голів, одначе вони настільки належать до людськости, наскільки й мільйони рогатих голів їх численних отар". (Полн. Собр. соч. Белинского в двенадцати томах, СПб, 1903, т. VI, ст. 121-122). Кримських татар Бєлінський ставить в один рівень з їхніми верблюдами і баранами, а про персів каже, що їм, при їхній духово-національній субстанції, европейська освіта і культура може лише пошкодити, розбестивши їх. Взагалі, східній світ історично-амфорний, і лише спорадично виявляє крізь себе розвиток абсолютної ідеї. Осередком розвитку абсолютного духу є Европа. Росія не є ні Европою, ані Азією, вона самобутня в собі, наділена великою здібністю сприймати і перетравлювати різнородні чужі духові елементи, в цьому прозирає її світове майбутнє, до якого її пробудив Петро Перший.

Росіяни є найвизначнішою нацією серед слов'ян. Росіяни — раса зі світовим значенням. "Колиска її була не в Києві, але в Новгороді, що з нього, через Володимир, перейшла вона в Москву. Суворе небо побачили її дитинні очі, гульливі завірюхи співали їй колискові пісні, а жорстокі морози загартували її тіло здоров'ям і міццю" (Белинский. Избр. филос. соч., т. I, ст. 341). В цьому фантастичному виведенні початків російського народу від Новгороду і у відмежовуванні від Києва бачимо вже намагання обґрунтувати історіотворчі властивості росіян, підкреслити расово — субстанціональну вищість росіянина в порівнанні з українцем.

Росія, на думку Бєлінського, не є завойовницькою державою, бо "в останніх часах, коли розвинулися поняття про народнє право і коли всі европейські держави прагнуть до повного виразу свого національного духу, завойовницька держава була б чудним анахронізмом". Там, де є світово-історична доцільність поширення терену держави, там є нонсенсом говорити про ґвалтовність, треба підкреслювати лише законність придбань, і саме такими законними є всі територіяльні придбання Російської імперії.

"Справді, невже він (російський уряд, —Ю. Б.) порушив народнє право, підбивши собі кримців і горян, ці розбійницькі ватаги (шайки), що не мали ніякої уяви ні про народнє, ні про будь-які права, і надто, які завдавали стільки зла Росії і тим зневажали її маєстат? Невже він порушив народнє право, визволивши Грузію

і Вірменію від тиранії азіятських деспотів і тим виконавши сподіванки і надії цих християнських земель? Та й чи можливо европейсько-християнській державі бути несправедливою... до азіятських варварів? (Полн. собр. соч., т. II, ст. 294).

Історичною конечністю вважав Бєлінський асиміляцію підбитих народів. Про Австрію він казав: "В Европі є одна... штучна держава, склеєна із багатьох національностей, але кому ж не відомо, що її міць і сила — до слушного часу?... (Белинский, Избр. фил. соч., II, ст. 295).

Процес асиміляції підбитих племен і народів у Російській імперії Бєлінського задовольняв. Вилім із цього процесу він бачив у поляків, та з цим, здається, кінець-кінцем, примирився. Але ті явища, які спостеріг в лоні українського народу, збурили йому свідомість і затруїли мозок жовчю.

Підстави до тривоги для ідеолога російського імперіялізму були справді великі.

Починалося те, чого пересічна людина на початках 40-х р.р. ще не могла ні помітити, ні збагнути. Починався процес, що його суті здебільшого ще не усвідомлювали самі учасники його, але геній Бєлінський вже спостеріг небезпеку цього процесу для Російської імперії.

Це займалася вже зоря національного відродження України, і її перші промені разили смертельною тривогою серце Бєлінського.

Справді, на початку 40-х р.р. перші безсумнівні симптоми українського національного відродження він уже міг спостерегти.

Назверх українство виглядало архильояльним у відношенні до Імперії. Але з-під пелени льояльности і общерусизму вже протикалися перші паростки такого, що ніяк общерусизмом не виправдувалися. Це яскрава і дуже щира туга А. Метлинського за козацьким минулим, з домішкою містичної ідеалізації цього минулого. Це — написання Білецьким-Носенком граматики української мови, "как языка одного из багатейших наречий славянских", за визначенням самого автора. Це переклади на українську мову Ґете (Думитрашків і Гулак-Артемовський), Байрона (Маркевич), Петрарки (Писаревська), тощо. Це натяки Бодянського про розпаношування росіян на Україні і також многозначні натяки Корсуна про бідування України на службі у Москви. І нарешті вже зовсім не натяки, а голосна мова Шевченка, протест проти московського гніту і перший оптимістичний погляд у майбутнє...

Для Бєлінського було більше, ніж досить, щоб побачити те, чого не вміла ще бачити більшість його навіть найрозумніших сучасників.

І він став до запеклого бою проти українства.

З українською проблемою зв'язана велика кількість його фраґментарних висловлень і кілька статтей.

Бєлінський був переконаний, що без знищення української нації неможливе існування Росії як історичної держави із світовим значенням. Про це він дуже виразно говорить у статті про Пушкінову "Полтаву". Бєлінський вважає, що Полтавська баталія 1709 р. була вступом Росії на шлях до світової могутности. З цього погляду асиміляція українців сприймається ним як невідмінна елементарна передумова дальшого процвітання Імперії.

Українська історична наука ще не встигла народитися, вона ще борсалася серед маси неусвідомленого фактичного матеріялу, а Бєлінський спішився стати для неї тою повитухою, яка вщеленує дитину так, щоб та у першу ж хвилю задихнулася. В рецензії на "Историю Малороссии" Маркевича Бєлінський не без патосу дає своє поцінування історичного минулого України. Він дорікає Маркевичеві за відсутність методології історіософічного підходу і, замість українського автора, сам дає історіософічний погляд на українське минуле. На його думку, українці не мають права на історію, вони ніколи не були нацією, ніколи не були народом, їх можна назвати лише племенем. Бєлінський не може визнати українців народом, бо в його розумінні кожний народ має вже в самому собі потенціяльне зерно нації, і лише плем'я під оглядом історичним цілком безперспективне.

"Малоросія ніколи не була державою, — каже він, — отже і історії, у властивому значенні цього слова, не мала. Історія Малоросії є не більше, як епізод із царювання царя Олексія Михайловича: довівши оповідання до зіткнення інтересів Росії з інтересами Малоросії, історик російський повинен, перервавши на час нитку своєї розповіді, викласти епізодично долю Малоросії, з тим, щоб потім знову вернутися до свого оповідання. Історія Малоросії, це — бічна ріка, що вливається у велику ріку російської історії". Не трудно помітити, що саме таку структуру історичного викладу, як пропонує Бєлінський, прийняли російські історики, від многотомного Соловйова починаючи і на гімназійному Іловайському кінчаючи.

Українська минувшина, за Бєлінським, характеризується безвладністю ідеї, Абсолютному Духові немає як самоздійснюватися на українських просторах. Сенс українських відносин завжких полягав у тому, щоб різати інших і бути різаними від інших. Українці багато разів були обдурювані і карані поляками і кожного разу знов посилали своїх послів до сойму. Бєлінський називає це "незрозумілим простоумством". Українське козацтво багато разів перемагало, але ніколи не вміло закріпити своєї перемоги, розходилося по домівках пити горілку.

Ідеальну сторону українського історичного процесу становили оргіястичне захоплення красою битви і молодецький розгул козацтва, що із якимсь особливим аристократизмом розкидалося в гульбі здобутими багатствами.

Україна не знала розвитку европейсько-правних відносин, натомість трималася розвитком азіятсько-звичаєвих відносин.

Із великим захопленням малює Бєлінський оз-

наки нібито українського постійного хаосу, війни, татарські наскоки, козацьку відплату на це. Його і тут спокушає зіставлення українців із їхніми отарами худоби: типовою картиною він вважає, що татари женуть у полон худобу всуміш із її власниками, людьми, що уподобилися худобі через свою неісторіотворчу природу. Україна мала багато молодцюватих лицарів і лише одного великого державного мужа, Богдана Хмельницького, велич якого полягає в тому, що він збагнув непридатність українців до самостійного державного життя.

Бєлінський висуває думку про обумовленість українських невдач самою расовою неповноцінністю українців. Основною племенною властивістю українців вважає він "нездібність до духового руху і розвитку". "Цей народ відлився і загартувався в таку непорушно-чавунну форму, що ніяк не допустив би до себе цивілізації ближче від гарматного пострілу та й то для того, щоб наскочити на неї зі списом і нагайкою. Малороси любили своє мужицтво, як свою національну стихію, як поезію свого життя, хоча самі називалися "дворянами", навіть сидячи в шинках і валяючись у багні. І ця риса їх народности була причиною фанатичної ненависти до них поляків"...

Як бачимо, Бєлінський навіть всупереч деяким відомим на той час позитивним фактам української історії надхнено творить карикатурний образ її перебігу. Ця карикатурність має свою дуже окреслену функцію. Там, де щойно прокидається національна свідомість, Бєлінський хоче дати міцний заштрик песимізму, відчуття історичної приречености, категоричною формою своїх тверджень хоче спаралізувати волю до відродження. Він задоволений проросійським політичним льоялізмом Маркевича, але йому не подобається, що історик пише в такому тоні, з якого впливають припущення, ніби історія України могла розвинутися для українців більш щасливо і дати інші політичні наслідки. Саме припущення цього Бєлінський вважає крайньо небезпечним і найбільшим гріхом автора. Отож, познаки національного відродження 40-хр.р. змушують Бєлінського розглядати історичну концепцію виключно як інструмент у національно-політичній боротьбі. Навіть початок його рецензії, де він витає у хмарах спекулятивних міркувань про історію людства взагалі, треба розуміти, як полемічний натяк у відношенні до українського національного відродження.

"Життя очевидно стремить тепер стати єдиним і всецілим", — каже Бєлінський. Процеси національних відштовхувань і національних формувань, на його думку, історично вже вивершилися. Сенс цього твердження треба б розуміти так, що хто спізнився в своєму національному формуванні, той спізнився навіки. Наступає доба універсалізму, співпраці існуючих націй. "І недалекий уже час, коли звикнуть дрібні, еґоїстичні розрахунки так званої політики і народи обнімуться по-братерському, при урочистому блискові сонця розуму, і залунають гимни примирення (ликующей) землі з милосердним небом".

Бєлінський хоче, щоб кожний читач виніс враження, що перед лицем цієї величної картини переможного універсуму гріхом і злочином буде думати про відродження чогось сепаратного, чогось малого, свого. Куди законніше іти "злившись навіки з єдинокровною Росією" шляхом проґресу назустріч великому універсальному призначенню, заживаючи плодів передової цивілізації, приступних єдино завдяки злиттю з Росією.

Бєлінський розгортає свої історіософічні міркування для українців. Він хоче їх переконувати. Переконувати можна по-різному. Бєлінський любить переконувати бичуванням, ставити імперативне вето. Але іноді він шукає й іншого, інтимного тону. Якщо невблаганний фатум відібрав українцям навіки право думати про своє окреме існування, то чи не заслуговують вони при тому на співчуття і на моральну компенсату? "Народ чи плем'я, гублячи за невідмінними законами історичної долі свою самостійність, завжди являють видовище сумне", — співчуває він. Цей сум над труною надії є для нього зрозумілий, і викликає пошану. Важно тільки, щоб сум не зроджував ніяких елементів активности. В унісон споглядальному сумові українця, його прострації, як компенсування для пригнобленої психіки, яка ще не встигла розпрощатися з минулим, звучать досить щирі захоплення Бєлінського поетичністю українських звичаїв, переказів і народньої творчости, захоплення наївною простотою українського побуту, красою дівичної цілини української природи. Саме такі нотки звучать у рецензії Бєлінського на "Марусю" Квітки-Основ'яненка, в статтях про Гоголя, про "Полтаву" Пушкіна тощо. Але в цьому захопленні завжди підкреслюється, що українське є привабливе так, як приваблива невинна дитячість, можна захоплюватися привабами її, але ця дитячість українства є навіки застиглою, і тому треба також шукати нової поезії в тому житті, яке породжує нова загально-імперська дійсність.

Українська літературна творчість 30-х — 40-х років свідомо наслідувала народню поезію і з неї виростала своїми сюжетними мотивами, образами, структурою поетичної форми. Виданя Максимовичем у 1827 році збірки українських народніх пісень справило велике враження, і не тільки на українців. Сам Максимович, спираючися на матеріял народньої поезії, доводив, що "Слово о полку Ігоревім" є витвір українського народу. Це відкриття розбуджувало серед українців почуття власної національної гідности. Народня поезія ставала таки засобом в українському відродженні.

Це виводило Бєлінського з рівноваги. В одній із своїх статтей він пише: "Що ж до малоросіян, то смішно і думати, щоб із їх, зрештою,

прекрасної народньої поезії могло щось розвинутися: із неї не тільки нічого не може розвинутися, але й сама вона спинилася ще з часів Петра Великого; рухнути її можна тільки тоді, коли краща, благородніша частина малоросійського населення залишить французьку кадріль і знову візьметься танцювати трепака й гопака, фрак і сурдут змінить на жупан і свитку, виголить голову, випустить оселедець — коротко — зі стану цивілізації, освічености і людяности (здобутку яких Малоросія зобов'язана з'єднанню з Росією) знову звернеться до колишнього варварства і невігластва" (Цитую за Плехановим, Соч. т. XXIII, ст. 195).

В цих рядках стільки ж некомпетентности, незнання української історії, скільки і злобної рішучости. Некомпетентність ніколи не спиняла Бєлінського в його рішучих осудах всього українського. Він створив своєрідний стиль зарозумілої поверховости, яка апріорі знає суть того явища українського життя, яке береться трактувати, і гидує приглянутися йому пильніше і вивчити його. Бєлінський дав неперевершені зразки цього чуттєво-зухвалого підходу до української проблематики, і пізнішій чорносотенній і нечорносотенній публіцистиці залишалося лише наслідувати Бєлінського, що вона і робить уже на протязі століття.

В питанні української мови Бєлінський був не більше компетентний, як у питаннях української історії. В рецензії на альманах "Ластівка" він пояснює, що російському слову "жена" відповідає нібито українське "жінца". Але такі знання української мови не перешкоджають йому категорично заявити, що хоч українська мова колись і існувала, але в 40-х р.р. XIX ст. її вже немає: "Мова самого народу почала псуватися, — й тепер чиста малоросійська мова є переважно в самих книжках. Отже, ми маємо повне право сказати, що тепер уже немає малоросійської мови, а є обласний малоросійський діялект, як є білоруський, сибірський і інші подібні їм обласні діялекти" (Полн. собр. соч. Белинского, VI, ст. 200). А коли так, то автоматично вирішується і питання української літератури. Раз немає мови, то не може бути і літератури.

Окремої української літератури не може бути ще й тому, що українським діялектом говорять лише селяни, цей діялект не спроможний відбити образів і ідей, які виходять за межі селянської примітивности, в силу цього українська література засуджена до животіння і повторювання утертих образів і стилістичних прийомів. Навівши цитати з Квітки-Основ'яненка і Гребінки, Бєлінський вигукує: "Гарна мені література, яка тільки й дихає, що простацькістю селянської мови і дубуватістю селянського розуму" (Там же, ст. 202).

В приватніх листах Бєлінський ще більше дає волі висловам своєї ненависти до української літератури.

Прочитавши "Ластівку" і "Сніп", я зрозумів усю вартість борщу, сала і галушок" — нотує він (Пипін, II, ст. 127).

За всіма українськими виданнями він стежить з великим інтересом. На мішані російсько-українські альманахи "Молодик" Бецького, що їх у 40-х р.р. вийшло кілька, він дає ряд рецензій. В них не шкодує іронічних ноток, висміюючи провінційність видань, кепкуючи з того, що на Україні надто багато поетів-графоманів, доводячи, що саме друкування альманаху на двох мовах є свідченням нежиттєвости окремої української літератури.

Характеризуючи "Молодик" на 1844 р., Бєлінський спиняється на творі Єремії Галки (М. Костомарова) "Обзор сочиненій, писанных на малороссійском языке". Він цитує слова Костомарова про стародавню українську літературу: "В Малій, як і в Великій Русі, була своя література" і після цього ставить велемовний знак запитання. Зрештою, він просто не припускає існування в старовину багатої української літератури. Із задоволенням підкреслює він у статті Костомарова такі рядки щодо української лі-

(Закінчення на 31-шій сторінці)

Юрій Дорош

НА СХОДІ БЕЗ ЗМІН

Друга світова війна нічого не змінила в Україні. Воєнна хуртовина, що пробігла над українськими землями, викликала певні зрушення в цьому періоді. Зрушення були психологічного, економічного й політичного порядків, й вони захопили всі шари українського суспільства. Перемарші армій, стосований окупантами різний стиль й напруження терору, різні адміністративні системи в окупованій Україні, — все це вирвало українську людину з щоденних совєтських буднів.

На цьому тлі, вся повоєнна політика Москви в Україні спрямована на введення українських мас в передвоєнне русло совєтизму, що на практичній мові означає цілковиту безвольність підбитого народу в напрямі шукання виходу з нестерпного положення. Люди однаковіють, мовкнуть, замикають в собі, й запрягаються до невільничих ярем в індустрії, в сільському господарстві, та врешті й у культурній творчості, що теж є для большевиків продукцією, має свої норми й уточнені береги вияву й спрямувань.

Ґіґантомахія дотеперішнього совєтського соціялістичного будівництва була абсурдом, що

ніколи не поплачувався, коли йшло про корисність об'єктів, їхню продуктивність, та врешті практичне застосування. Якщо б зважити кошти капіталовкладень в совєтські будівництва, й витрачені трудодні, та порівняти їх з вартістю їхнього примінення, то практична чи ужиткова вартість споруд, в жодній мірі не відповідає рівневі капіталовкладень. Посідаючи дармову чи напівдармову робочу силу, думаючи про те, що людським масам потрібно дати повні руки праці, для відвернення уваги від життьових буднів, комуністичні володарі України придумують все нові "будівництва" на яких можна в безконечність в'язати людську силу й робочий час. Фінансування господарських плянів при совєтському диктованому господарстві не представляє поважніших труднощів. І тому вистачить якебудь рішення партійного бюрократичного апарату, як вже вся совєтська преса переліцитовується в підбадьорюванні совєтського суспільства до походу й "перемог". Відтак наступає фурія перегонів в праці, відома під назвою стахановського руху, що є засобом визиску робітництва в СССР не тільки під економічним оглядом, але й під фізичним. Бо вірити в це, що людина може переконувати норми видобутку вугілля чи залізної руди на двісті чи триста відсотків — при певних передумовах можна. Зате не можна повірити, щоб людина, навіть змушувана терором і погонею за безвартісним карбованцем — може так працювати, на протязі довшого періоду часу. Відомо, що стахановці чи п'ятисотенниці, це були партією інспіровані заходи, з виразною тенденцією піднесення номенклятури норм. Коли комусь у розпуці чи з випадку вдасться перевиконати давно устійнену норму виробітку, що звичайно лежить в межах людських сил, то таке перевиконання править совєтським можновладцям як прецеденс для цього, щоб без піднесення заробітньої плати — піднести норми виробітку. Звичайна річ. Коли один робітник виконує свою працю на 145 відсотків, то другому робітникові, який таку саму працю і в такому самому часі виконує лише на 95-105 відсотків — нема куди дітися й незручно залишитися надальше при старій нормі виробітку. Він виглядає на лінюха, якщо не на саботажника, який свідомо пасе задніх. І так, перегони в праці за виконання й перевиконання виробничих плянів ведуться напередодні кожної більшої назріваючої події в житті підсовєтської України. Наприклад, Україна була впряжена в перегони на перевиконання виробничих завдань до XIX З'їзду Компартії СССР. Тепер же, після, XIX З'їзду, населення України впряжене в перегони, й задихається над виконанням рішень XIX З'їзду. В практичній мові — це все означає безконечну й виснажливу працю, що охоплює круглий рік підсовєтських громадян.

Найбільш в совєтській пресі пропагується, коли мовити про інвестиції московської влади в українське народнє господарство, про розпочаті тому два роки роботи, що мають за ціль побудову Кахівської гидроелектростанції, південно-українського каналу, та північно-кримського каналу. Останній, хоч немає безпосереднього адміністративного відношення до сучасної України, то все ж і геополітично, і економічно, буде в майбутньому на 95 відсотків працювати в індустріяльному комплексі України. Очевидно, якщо лише запроєктовані канали матимуть взагалі ужиткове значення, крім воєнного, яке мали на думці большевики — — проєктуючи їх.

Найбільш цікаві новини про заходи московських окупантів над побудовою згаданих споруд, приносить московська "Правда" з дня 21 вересня б. р.. Під заголовком "Великая стройка сталінськой епохи", вміщено низку статтей, що кидають світло, на хід робіт в просторі, де вони, ці споруди, будуть завершені, на економічні фактори їхнього здійснювання, та врешті на сам виробничий процес, з перегонами праці.

Безпосереднім товчком, чи спонукою для розгорнення праці над всіма трьома спорудами була постанова ради міністрів СССР з 21 вересня 1950 року. Постанова "О строительстве Каховской гидроелектростанции на реке Днепре, Южно-Украинского канала, Северо-Крымского канала и об орошении земель южных районов Украины и северных районов Крыма". Отже ця сама стара пісонька про журбу Сталіна над долею мешканців цих просторів, знайшла своє місце і в проєктах побудови каналів і гидроелектростанції. Степи південної України стали знову місцем експериментів комуністичної партії. Надмір непокірного населення України наміряється Сталін губити таки в Україні, так як він це знаменито робив на будівництві Дніпрельстану.

Партійні проєкти — це одна річ, а фактичний стан робіт і здійснених планів, друга річ. В вимірі виконаної праці й здійснених завдань говорять лише цифрові покажчики, а ті нічого переломового ані революційного не вказують.

На трасі каналів над якими йде праця, працює тисячі людей. В яких жахливих умовинах праці їм приходиться працювати, які виробничі норми потрібно виконувати, не важко відгадати. Як виглядає технічна сторінка праці, можна додумуватися з дотеперішніх вислідів праць. Праці над наводненням Горішно-Інгулецької, Нижнє-Інгулецької і Камінсько-Дніпровської водяних мереж дали як досі 160 кілометрів водяних проводів. Як на два роки невільничої праці, не є це жодним успіхом. Вся система наводнення мала б охопити площу в двісті тисяч гектарів землі. Та з совєтської преси довідуємося, що після дворічної праці тільки три тисячі гектарів землі, було підготовлено й передано для досвідної експлуатації. Це в районі Каменська. Якщо такими "темпами" соціялістичної праці йтимуть роботи над каналами й електростанцією, то роботи ці будуть вестися найменше двадцять років. І тільки

терористичні рішення партії, скріплені бригадами працюючих примусово, можуть приспішити виконання планів. Кромі соціялістичного змагання, що його заключили "Кахівці" й виробничі колективи Південно-Українського каналу, і одні й другі широко користуються "братньою" допомогою всезнаючих вчителів з Москви, чи краще з будівництва Волго-Донського каналу. Поскільки будівництво шляхів, а в тому й водяних, входить в компетенції всесоюзного міністерства шляхів, українські "республиканські" інституції мають проблематичне відношення до будівлі згаданих споруд. Москва собі в догоду перекидає кадри й насилає в Україну під претестом технічної допомоги, московських техніків, які вже напевно нікуди з України не підуть.

З нагоди XIX З'їзду ВКП(б) будівники Південно-Українського каналу взяли на себе зобов'язання виконати річний план передчасно, тобто перед наміреним речинцем. Рівночасно численні тисячі працівників на канальних роботах вирішили поліпшити якість робіт разом з зниженням собівартости виконаної праці.

Це останнє найбільш цікаве з усього. Бо це залишиться хіба совєтською державною тайною, як можна нараз, доречинцево виконати виробничі плани, поліпшити якість виконаних робіт і... знизити собівартість виконаних праць. Очевидно, під собівартістю виконаних праць розуміється теж зниження заробітньої плати. Ясно, що перед в перегонах праці ведуть члени комуністичної партії. В простір, де ведуться праці, центральний комітет комуністичної партії вислав спеціялізованих парторгів, що їх завданням є не тільки натиск на партійні клітини, але й на проєктуючий і технічний персонали будівництва.

Більшість технічного приладдя виготовляється поза Україною, що доказує, що Москва й надалі залишається панівним індустріяльним осередком, без продукції якого важко думати про економічний розвиток узалежнених територій. Побудова обох сітей наводнення, врешті побудова гидроелектростанції біля Кахівки, мають теж свою вимогу. Вони будуються для кращого використання українського чорнозему. Наводнені степи мають дати більше хліба Москві, не лише для широких просторів Росії, але й для авантюр поза кордонами СССР. У всіх статтях на тему применення каналів і електростанції, не знаходимо навіть згадки про те, щоб все це причинилося до індустріяльної розбудови українського півдня. Наводнення за словами "Правди", має піднести врожай бавовника й рижу. Досвідна площа віддана для експериментів, мала б вже мати навіть деякі успіхи в цьому відношенні. Вслід за хліборобським приміненням системи наводнення, треба гадати, що Москва має на думці користати з водних шляхів на випадок війни, коли треба буде переносити індустріяльні осередки, й треба буде користуватися найдешевшими середниками транспорту.

Дещо більш детально пояснює завдання споруд М. Штефан, начальник політвідділу Укрводбуд (Українське водяне будівництво). Для наводнення степових просторів південної України, південно-український канал забиратиме з Дніпра 600-650 кубометрів води в секунду. Відтак має бути збудований водяний басейн на ріці Молочній, а води Дніпра мають бути перекинені в Крим. На трасі каналів має бути збудовано сімнадцять напомпних станцій, з яких розходитиметься сорокп'ять тисяч кілометрів розподільних проводів. Недалеко Симферополя мають збудувати другий басейн. Часописи нажаль не подають розміру басейнів, і не дають передбачень щодо силової потуги електростанцій. В часописі "Труд", що є органом комуністичних проспілок, містить ще статтю М. Даниленко, секретар Херсонського обкому КП(б)У. Та він губиться в деталях технічних робіт, в деклямаціях про виробничий ентузіязм та соціялістичне змагання.

А назагал, нічого не змінилося в совєтській політиці визиску України, і розбудова водяних доріг, електрифікація й наводнення степу, все це старі й відомі московські витівки, при допомозі яких, московські володарі бажають довести Україну до стану самозрозумілої, складової частини Росії.

Тоді як українська робітнича верства зазнає знущань на невільничих виробництвах, українська культурна творчість дає познаки свого невдоволення з існуючого стану. Часопис "Комсомольская Правда" з дня 16 вересня приносить довжелезну статтю-запитання "Что мешает росту молодых художников Украины". Зі статті довідуємося, що в 1950 році молоді художники України здобули собі призвання. Призвання ці вони здобули собі на думку московського політрука від українського мистецтва М. Сухорукова.

В 1950 р. картини художників: М. Хмелька, Т. Яблонської, В. Пузиркова — були нагороджені сталінськими преміями. В 1952 р. такими ж преміями були нагороджені скульптори П. Мовчун і М. Рябинін.

"Комсомольская Правда" пише, що успіхи українських художників невипадкові, а вони зумовлені "загальним" розквітом совєтського мистецтва. Доказом того, на думку Сухорукова, є факт, що художники працюючі в Україні, одержали свою мистецьку освіту в Ленінграді та Москві. На думку Сухорукова, в Київському Художньому Інституті, студенти піддані дбайливій опіці. Вони посідають все потрібне для студій устаткування, за їх працею й розвитком слідкують спеціяльні комісії.

Одначе це все зводиться нанівець, бо ось Сухорукова болить доля й поведінка випускників Інституту, після його закінчення. Як приклад наводить Сухоруков творчий шлях художника О. Максименка. Максименко в 1947 р. блиску-

че закінчив Інститут, й його дипломна картина "Господарі землі" експонувалися на всесоюзній виставці. Та від п'яти років художник Максименко нічого нового не створив, щоб було на рівні хоч-би його дипломної праці.

Сухоруков боліє, й називає таке явище несправедливим. Він турбується, що остання виставка українського мистецтва в Москві, а також всесоюзна мистецька виставка, відкрили відставання українського живопису й графіки. Посеред причин, що породжують відставання, Сухоруков бачить першусього умовини праці для художників в Інституті, а відтак, після закінчення Інституту, вже поза ним. Вину за це на думку Сухорукова поносить Спілка Радянських Художників України. Творча перевірка праці початківців-художників недостаточна. Відсутність художніх майстерень зовсім недостаточна, не тільки в художників-початківців, але й в запрацьованих майстрів кисти. В такому положенні знаходяться молоді художники Г. Боня і В. Давидов. На виставці в Москві вони виставили обіцюючу картину "виступ новатора Валігури". Після виставки, вони мусіли припинити працю зовсім, зза відсутности майстерень. В такому ж положенні знаходяться художники Антончик і Хитриков.

Кожний випускник Інституту спрямовується на працю, здебільшого в художні інститути. Запотребування на викладачів — велике. Передача другим таємниць мистецького творення, на думку Сухорукова, прикметна російським художникам. Одначе в Київському Художньому Інституті завелися власні методи господарювання кадрами. Ці методи попирає Комітет для справ мистецтв УРСР. Молоді художники не хочуть виїздити на периферії, а залишаються в Києві для "творчої роботи" або на становищі "вільного художника".

І тут Сухоруков подає статистичні дані. За останні три роки деякі випусники поїхали на призначену їм працю. Більшість з них осіла в Києві. В 1950 р. на сорок випускників, лише шість виїхало з Києва на провінційну роботу. В 1951 р. з п'ятидесяти випускників, лише троє подалися на визначені місця праці. В 1952 р. Інститут закінчило п'ятьдесять двоє людей, але лише двадцять і дев'ять дістали призначення, з того двадцятьсім на Київ. З тих двоє, що були призначені на провінцію, до Сталіно й Миргороду, не поїхало жодне, поскільки з місць повідомили їх, що вони там не конечно потрібні.

Сухоруков стверджує цілковиту безпорадність комітету для справ мистецтв при уряді советської України. Він домагається, щоб Комітет по справам мистецтв виправляв молодих художників України поза межі України, де вони, мовляв, можуть дечому навчитися. Випускникові біжучого року, Родинові, відмовив Комітет в справах мистецтв, коли цей просив, щоб його спрямувати на працю в Калінінську область. Три організації займаються розділюванням художників на роботу: Комітет в справах мистецтв при уряді советської України, Український Кооперативний Художник та Український Відділ мистецького фонду СССР. Але всі вони за твердженнями Сухорукова, не достаточно вміло вирішають проблеми розселення мистців.

Вкінці своєї донощицької статті, Сухоруков подає низку "большевицьких" проєктів, які мали б причинитися до розквіту советського мистецтва. Молоді художники мали б бути чим скоріше забезпечені мистецькими майстернями, Спілка Художників України мала б побільше контролювати творчий ріст і ідейні шляхи розвитку молодих мистців. Та найважніше, на думку Сухорукова, що має відношення до мистецтва, це те, що вечірні відділи лекторату по вивченні марксизму-ленінізму мусять скріпити свою працю, а мистці мусять "просвітитися" в питаннях марксистсько-ленінської естетики.

Стільки Сухоруков.

Ми думаємо, що найбільшою перешкодою в творчому рості молодих мистців України, є в першу чергу комуністична партія й її спеціяльні агенти в ділянці культурної творчости. Відсутність свободи творення, й примус створити зневавиджене, з штучною тематикою й силуваним змістом, це ті властиві перешкоди, які не створюють пригожого клімату для розвитку обдарованих одиниць. Звуження творчих обріїв до "соціялістичного реалізму" та естетичного вульґаризму, що носить назву "марксистсько-ленінський естетизм", ніяк не сприяє ростові образотворчого чи скульптурного мистецтва, а те що появляється є карикатурою на окупаційну дійсність.

Українське підсоветське мистецтво є так само в полоні, як є в полоні українська література, драматичне мистецтво, музика. З партійними кайданами на руках, жодна з цих ділянок культурної творчости не є відбиткою дійсности. Лише усунення партійної контролі й компартії взагалі, забезпечить українській культурі творче зростання. Всі ці моменти зводяться, як завжди до єдиного джерела. Культура й культурна творчість є одним з виявів духового життя народу. Вона явище політичного значення. Лише почерез політичну свободу, почерез визволення українського народу з советської окупації й віднова його державности, є рівночасно запорукою вільного розвитку української культури.

М. Селешко

СОВЄТИ І СЕРЕДНІЙ СХІД

Цією темою займається італійський журнал "Реляціоні Інтернаціоналі" з 19 липня 1952 року. Тому, що впливи Москви на Середній Схід йдуть через Україну і в засяг тої політики входить також Україна, українцям варто познайомитись з ходом думок цієї статті. Вони такі:

Совєтська політика у відношенні до Середнього Сходу вірна тим традиціям, які вона одержала від Росії дореволюційних часів. Основою московської дії являється бажання дістати вільний доступ до теплого, незамерзаючого моря, щоб звільнити свою фльоту, воєнну і торговельну, з оковів в Чорному морі, де вона замкнена Дарданелями; здобути нові джерела сирівців, зокрема нафти та взагалі, побільшити свій сирівцевий потенціял. Цим пояснюється факт, що московська політика в цьому просторі принципово попирає всякі незалежницькі рухи і самостійні держави, які послаблюють позиції колоніяльних держав.

В рямцях тої діяльности Москва не веде там звичайної агітації за господарською і соціяльною революцією, чи краще сказати, ставить її на другому плані, а на першому попирає національні інтереси діючих в тому просторі держав навіть тоді, як там при владі найбільш реакційні елементи. В тому просторі большевики ведуть дійсно реальну політику.

Московська політика в просторі Середнього Сходу має три основні напрямки: перший йде в напрямі Туреччини і Дарданелів, другий веде через Іран до Перського заливу і до Індійського океану, а третій в напрямі інших країн Середнього Сходу. Перші два напрямки головні, на протязі всієї 30-літньої політики Совєтів до тепер, і в теперішній ситуації. Совєтський Союз є континентальною потугою і дбає про те, щоб окружити себе широким поясом земель, з яких не виходила б жодна небезпека, чи для нафтових запасів на Кавказі, чи для запасів в Середній Азії. Такі небезпеки грозять нині Совєтам через Туреччину, і через Іран. До того треба додати, що населення Кавказу і Середньої Азії не уважається в Москві за улегливе, і його льояльність до Москви на випадок вмаршу чужих військ стоїть під знаком запиту.

З часів перед другою світовою війною видно, що совєтська політика супроти Туреччини і Ірану мала тісний зв'язок зі собою.

В році 1921 Москва заключила з Іраном пакт приязні після того, коли комуністична революція в одній частині Ірану невдалася. Того самого року Іран виповів був Британії протекторатний договір з року 1919. Москва попердла була міцно тодішнього монарха Ірану Різа-Хана, який вів протибритийську політику і дала була першенство іранській зовнішній торговлі. Але з часом монарх Різа-Хан повернув свої позиції проти комунізму, щоб визволитись з-під московського впливу, а зовнішну торгівлю піддав міцніщій державній контролі. Це довело до охолодження ірансько-совєтських взаємин, які погіршились значно в часі, коли Іран почав був приязну політику з Німеччиною. Та політика закінчилась для Ірану катастрофою в році 1941, коли Іран поділено на окупаційні зони і підтверджено це договором з року 1942.

По першій світовій війні ні Совєти ні Туреччина не були вдоволені Льозанським договором з року 1923 відносно Дарданел. В році 1925 обі держави заключили пакт приязні і ненападу і тим підкріпили свої взаємини мимо того, що Туреччина переслідувала комуністів. Лише в році 1936, коли підписано договір в Монтри відносно Дарданел, який був більше сприємливий і для Туреччини і для Совєтів, відносини між обома державами були на деякий час стабілізовані. Лише коротко перед вибухом другої світової війни московсько-турецькі взаємини почали гіршати, коли Туреччина тісніше пов'язалась з Британією і коли в просторі Середнього Сходу почала вичуватись рука Німеччини. В році 1937 в тому просторі заключений був в Саадабад, який розцінювано як спробу створити одностайний фронт проти совєтського тиску. Але до зриву прийшло аж в році 1939, коли Німеччина й Москва заключили були пакт, і Туреччина відчула поважну загрозу для своєї незалежности. Відвідини турецького міністра закордонних справ в Москві лишилися без наслідків і в висліді того Туреччина заключила була пакт взаємної помочі з Британією та Францією. При тому Туреччина відмовилася від будь-якої участи в назріваючій другій світовій війні.

З часом почали виявлятися розбіжности інтересів Німеччини і Москви у відношенні до Дарданел. Це послужило Німеччині за претекст виступити війною проти Совєтів, але це не вдоволило Туреччини. Навпаки, коли в році 1941-шому Совєти проголосили ґарантію безпеки для Туреччини, дійшло до заключення пакту приязні між Туреччиною і Німеччиною. Лише в році 1945-тому вступила Туреччина у війну проти Німеччини, але і це не відтяжило совєтсько-турецького напруження. В тому самому році Москва виповіла Туреччині пакт приязні з року 1925-того і домагалася ревізії договору з Монтри про Дарданели в тому напрямі, щоб себе включити в систему воєнної охорони Дарданел, а дальше зажадала від Туреччини віддачі деяких провінцій, які Туреччина одержала від Росії по першій світовій війні.

Справа Дарданел була дискутована і в Потс-

дамі, в році 1945-тому. Там погодилися на ревізію договору в Монтри, і в тій справі прийшло до гострої виміни дипломатичних нот. Справа тягнулася ще і в році 1946-тому, але до відпруження не дійшло, бо Москва виставила домагання, що справа ревізії договору в Монтри — це справа держав над Чорним морем і тому оборона Дарданелів належить виключно Туреччині і Советам. Цю вимогу не приняли ні західні держави, ні Туреччина. Лише від року 1947 Туреччина опинилася в орбіті доктрини Трумана, а від року 1951-шого вона стала членом Атлантійського пакту. Вершком советсько-турецької кризи була комуністична війна в Греції, яку розглядалося як спробу Москви заатакувати Дарданели з-заду.

Советська політика супроти Ірану пішла майже такими самими шляхами, як і по першій світовій війні. Москва намагалася включитись в експлоатацію північно-іранських нафтових піль. Використовуючи окупацію советськими військами північного Ірану, Москва довела до заключення договору з 1946 року, на підставі якого мішані компанії советсько-іранські мали право добувати земний олій в північному Ірані на протязі 50-ти років. Лише після того Совети відтягнули свої війська з Ірану, і виконали своє зобов'язання з року 1942-гого, коли британські і американські та советські війська обсадили цілу територію Ірану. В тому часі Москва викликала комуністичне повстання в іранській провінції Азербейджані. Іранський уряд зумів договоритись з повстанцями, взяв був навіть до кабінету міністрів кількох комуністів в році 1946-тому, щоб їх в осени того самого року викинути з кабінету. В грудні того самого року іранські війська обсадили повстанчо-комуністичну територію і вигнала вождів повстання до Советів. Вже в році 1947 уряд Ірану анулював договір про спільне добування земного олію, а в році 1949 заборонив навіть комуністичну партію, коли та виконала атентат на шаха. Все те дещо надщербило престіж Советів в просторі Середнього Сходу, але Москва не реагувала на це. Вона обмежилась тільки до дипломатичних протестів і до пресової кампанії проти Ірану. Навіть в часі, коли вибух ще й тепер триваючий британсько-іранський конфлікт за олію, Москва приглядається тому пасивно, і не вмішується в справу, бо, як собі пояснюють в Москві, все це служить ослабленню колоніяльного імперіялізму західних держав.

В інших країнах Середнього Сходу шанси Советів ще слабші, як в Ірані чи в Туреччині. В Єгипті закладено компартію ще в році 1922, але вже в році 1924-тому партія була розв'язана. Дипломатичні взаємини між Єгиптом і Советами почалися в 1943 році. Покищо нема доказів на те, що Москва якимнебудь чином пхала свої пальці в теперішню британсько-египетську крізу. В Іраку є деякі впливи Москви серед кочових племен при іраксько-іранській границі. Дипломатичні взаємини між Іраком і Советами почалися в році 1941-шому, а пізніше в році 1944-тому. Добрі нагоди має Москва для своєї роботи серед арабів, які мусіли покинути Палестину для жидів. З Сирією нав'язала Москва дипломатичні взаємини лише в році 1944-тому. Найміцнішою компартією Середнього Сходу є компартія Ливану, що дивним-дивом складається з самих інтелектуалів. В місті Бейрут у советському посольстві находиться комуністична пропагандивна централя на ввесь Середній Схід. В південній Арабії не відчуваються советські впливи, хоч Совети належали до перших, що визнали були правління Ібен-Сауда в році 1926-тому та заключили в 1928 році торговельний договір з Єменом. В політиці супроти Палестини советська політика не має одностайної лінії. Між большевизмом і сіонізмом не було ніколи добрих взаємин, бо Кремль розглядав сіонізм як космополітизм, який треба було стримати в розвою. Комуністична партія Палестини набирає своїх виборців більше з-поміж арабів, як з-поміж жидів. Москва була здержлива супроти планів поділу Палестини, але відтак була одною з перших, що визнала жидівську державу Ізраїля. Та початкова приязнь дещо прохолола, коли Ізраїль почав схилятись більше в сторону західних держав, а нині виступи советської і ними опанованої комуністичної преси проти Ізраїля — це нормальне явище.

Це були б в основному зариси советської політики відносно Середнього Сходу. Поза тим Москва користується ще й іншими способами зміцнення своїх впливів в тому просторі. Кількакратно московський православний патріярх пробував використати для московських цілей православні релігійні громади Середнього Сходу. Високі церковні достойники з Москви по другій світовій війні часто робили поїздки до Єрусалиму, Каїро, Александрії та Бейруту. У відношенні до магометан Москва пробує перебрати в свої руки провідну ролю, бо й сама має між своїм населенням коло 20 міліонів магометан. Узбекський універзитет в Бухарі, в Середній Азії, починає ривалізувати з універзитетами в Каїро та в Бейруті, які досі були культурними провідниками магометан. Як видно з того, Москва користується методами впливів старої Росії царських часів, посередного впливу на релігійні і національні меншини. З особливим успіхом Москва оперує Вірменською Советською Республікою, яка витворює притягаючі впливи на вірмен в просторі Середнього Сходу. В додатку ще треба згадати про широку московську сітку агентів і пропагандистів, яку Кремль створив на Середньому Сході і якою правдоподібно керує советське посольство в Бейруті.

Тут треба ще раз підчеркнути, що Совети дають перевагу прямим переговорам з відповідними урядами, але на тому полі мають лише невеличкі успіхи. Шанси Москви досить великі

Володимир Шемердяк

КАДРИ НАШИХ ДНІВ

Бедлом під фірмою визвольної думки

Шукаючи меж "поза які українським самостійникам піти не вільно", проф. Лев Шанковський переходить свідомо ці межі, щоб "розоблачити" журнал "Самостійна Україна", авторів що в ньому пишуть, й редакцію журналу (гляди "Сучасна Україна" ч. 22 (47) з дня 19 жовтня, 1952 р.).

Деякі твердження проф. Шанковського навіть цінні, інші менше цінні, а подавляюча більшість висунутих ним пристрасних тверджень, немає найменшої вартости, поскільки не відповідають вони правді, й є в різкому розходженні з виданнями й твердженнями того партійного середовища, що його проф. Шаанковський заходиться боронити. З уваги ж на це, що стаття шановного автора доторкається безпосередньо редакції журналу "Самостійна Україна" — варто буде подрібно розглянути цілість заторкнених справ. Робимо це з приємністю, певні цього, що не вийдемо поза "межі", що їх нам хоче визначити проф. Шанковський.

На вступі декілька слів про тижневик "Сучасна Україна" з Мюнхену. В піднаголовку тижневика знаходимо, що він є органом "української визвольної думки". Навіть горобці знають про це, що "Сучасна Україна" є таким-же органом української визвольної думки й так само відзеркалює незалежну українську думку як советська Україна. Загально відомо, що є це рупор бандерівської пропаганди, чи радше тієї частини бандерівців, що створили власну партію під назвою УГВР.

Автор статті, проф. Л. Шанковський в пристрасному розгоні, хоче відібрати українцям те, чим щедро наділяє їх така наприклад "Плятформа УГВР", й інші видання тієї інституції, в яких виразно гарантується українським громадянам свободу думки й слова, свободу політичних переконань, свободу преси й інші блага. Він забуває теж, що як член Організації Оборони Чотирьох Свобід України, він повинен хоч про людське око боронити ці свободи вже сьогодні, зокрема, коли трапляються спроби такі свободи українським громадянам відбирати. Двома з чотирьох свобід є; свобода слова й свобода від страху. Впроваджування морального терору в український світ при допомозі страху й заперечення свободи слова — передчасне явище, тим більше, якщо проф. Шанковський думаючи про "межі" за які українським самостійникам не вільно піти", думає очевидно не про себе, а про немилі собі пресові органи. Такі "чотири свободи" ми маємо вже сьогодні в підсоветській Україні, а ми хотіли б, щоб принаймні в нашій еміґраційній дійсности "Плятформа УГВР" й численні випущені УГВРадою універсали, хоч дещо різнилися в практичному приміненні від такої наприклад "Конституції УРСР".

В цю боротьбу за чотири свободи й за постуляти "Плятформи УГВР", що її ми хочемо провести, проф. Шанковський зовсім непотрібно вміщує свого партійного однодумця й товариша зброї п. Петра Ярового-Яблуня. Проф. Шанковський хоче вмовити в нас, а врешті в українське громадянство, що не він і не його партія є місцем, що на протязі довгих років не лише "виховувала", але й партійно "використовувала" Ярового. Здіймається лемент, що за всі вчинки Ярового несе відповідальність українське громадянство, а не п. Шанковський, п. Микола Лебедь, і той партійний провід, що Ярового нагороджував найбільшими партійними почестями. Виходить, що коли якийсь, ще сьогодні вірний партійній лінії однодумець проф. Шанковського піде собі з партії геть, й буде цю партію критикувати, то відповідати буде за це все українське громадянство, а не численні бандерівські партії.

Ще більш нефортунним є ділення українського громадянства на правдивих українців і патріотів з одного боку, й аґентів ґештапо й Кремля, з другого боку. В розумінні проф. Шанковського, самоприписаний, невідомо де набутий патент на патріотизм, на ведення визвольної боротьби й політики — мають лише члени його партії, які є справжніми борцями за свободу, безсумнівними патріотами. Є це на думку проф. Шанковського своєрідні українські "надлюди", які все знають й можуть зробити, з якими не можна сперечатися, а самі спроби поставити цих людей і їхню працю під спектр об'єктивного розгляду, є національним злочином.

Та ледви чи психоза безкарности й безконтрольности в якій виріс і вів свою працю не лише проф. Шанковський, але й п. Яровий-Яблуня зобов'язує всіх українців. Партія залишиться партією навіть тоді, коли частина її членства прибере собі назву "Українська Головна Визвольна Рада", і коли один її член залишиться в ній, а інший, маємо на думці Ярового-Яблуню, — з тієї партії піде собі геть.

Ми будемо тут на основі видань партії, що її проф. Шанковський боронить, доказувати, що ще недавно українське суспільство ділилося на думку п. Лебедя, на ґештапівських аґентів і по-

---

в інших ділянках і то тим бількі, чим менші вигляди на те, що західні потуги найдуть спосіб розв'язки середньосхідних проблем, щоб не допустити в тому просторі до вибуху, або принайменше зменшити напруження, яке пре до вибуху.

рядних українців. Ставленики ґештапо були всі українці, які не були членами партії М. Лебедя, а українськими патріотами були одиноко члени його партії. Знаємо з досвіду, що це психопатичне уявлення привело до трагічних дуже подій, там в Україні, з хвилиною, коли партійний загал бандерівців, тези М. Лебедя взяв за добрий гріш.

Тепер змінився курс, ґештапа нема, й проф. Шанковський, а втім є це ґенеральна лінія його партії, старається вмовити в своє партійне членство, а там і в український загал на еміґрації, що лише в бандерівській партії знаходяться українці й патріоти, а все решта — це вислужники й аґенти Москви, білої й червоної, скриті й явні провокатори й донощики. Ця аморальна інекція туполобого фанатизму може колись принести лихі плоди. Зокрема, ще не один однодумець проф. Шанковського піде слідами Ярового-Яблуня, щоб лиш не далі й не гірше. Привчений до безвідповідальности, проф. Шанковський не вважає потрібним числитися з життєвими фактами. Йому вистачає кидати наклепи й інсинуації, щоб за всяку ціну доказати своїм однодумцям, що всі, хто поважиться доторкнутися його партії й уроєних нею дерев'яних коників — це щонайменше большевицькі аґенти.

Разом з засадою "хто не з нами, той проти нас", йде ще один цинічний й перестарілий трюк, широко вживаний пропаґандистами партії "одиноких українців між міліонами свинопасів". Є це зручне пересування об'єктів. Ще нікому, наприклад, не вдалося в найменшій мірі піднести занавісу на якій написано "УГВР". Коли хтонебудь в українському суспільстві хоче щонебудь вияснити, оспорити, чи врешті довідатися в цьому напрямі, то він зустрічається з технікою переставлювання манекінів. Це так, як-би Ви зайшли в місце, де за десять центів можна стрілити двадцять разів у куклу. І коли ось ви вже намірилися в неї поцілити, тоді вам раптом вибрана кукла десь зникає й появляється інша.

В нашому українському житті, середовище, що його обороняє проф. Шанковський безупину стосує цю техніку. На еміґрації відомо, наприклад, що тут є, й діє Закордонне Представництво УГВР, і є теж Закордонні Частини ОУН (що тепер упорядковують свої внутрішні відносини). Та якщо хтось лише спробує доторкнутися одної з цих установ, їхньої діяльности, тощо, то вони раптом зникають з поля зору й появляються зовсім інші речі. І так, якщо хтонебудь старається відділити сутнє від несутнього в комплексі УГВРади, то йому зручні аранжери підсувають на місце УГВРади — кров героїв, визвольну боротьбу, замучену Україну, жертви, святість визвольних змагань, тощо. З цим самим явищем зустрічаються й ті, що пробують скритикувати чи оспорити працю Закордонних Частин. Замість Закордонних Частин і виразного ставлення точок над "і", появляється несамовитий лемент, що ось ведеться ворожа українському народові акція, що аґентура веде свою роботу, що врешті фальсифікується історію, зневажується Україну, й іде боротьба проти найбільших патріотів української землі.

Проф. Шанковський не забув, річ ясна, піти утертими слідами, й підставив об'єкти інші, не ті, що про них була мова в статті, друкованій в журналі "Самостійна Україна". Отже прикривається він кров'ю героїв, жертвами й добром справи, патріотизмом й визвольною боротьбою. Про УГВР, про тоталітаристичні претенсії цієї інституції він навіть не згадує, хоч про це власне йшло авторові статті "Третя революція".

Стаття спрямована проти журналу "Самостійна Україна", це нечесний і безсоромний глум не лише над свободою слова, але й над тими жертвами, що їх ніс і несе український нарід в боротьбі проти большевицьких окупантів. Бо цього ще замало, що п. проф. Шанковський утотожнює себе з визвольною боротьбою, з Україною і кров'ю героїв. Замало тут патосу, замало фраз і замало врешті логіки, з якою УГВРада мусить мимо всього числитися.

На початку цієї статті ми написали, що часопис "Сучасна Україна" так само висловлює "визвольну думку" як робить це підсовєтська Україна. Тут підкреслимо, що зокрема відповідає правді таке твердження з хвилиною, коли в "Позиціях Українського Визвольного Руху" пп. Полтава і Горновий визначили конкретними цілями в українських визвольних змаганнях боротьбу за усуспільнення засобів виробництва — за колективне землекористування й за безклясове суспільство. Все це проголосив Сталін двадцять років тому назад, і на трупах міліонів реалізує. Коли соціяльні тези побудови суспільного ладу збігаються з тезами Сталіна й ВКП(б), то може хоч в національному питанні УГВР й партійне середовище, що його вона репрезентує, розходиться з тезами Леніна в національному питанні, яке він розглядав крізь призму єдности інтересів пролетаріяту всіх народів.

Нічого подібного. Наоборот. Ми маємо перед собою ще два інтернаціонали інспіровані українцями. Микола Лебедь інспірував в днях від 1-22 листопада 1943 р. І Конференцію поневолених Народів. Ось що пише про цю конференцію М. Лебедь у своїй книзі "УПА": —

"В Конференції взяло участь 39 делеґатів від 13 народів: азербайджанського — 4, башкирського — 1, білоруського — 2, вірменського — 4, грузинського — 6, кабардинського — 1, казахського — 1, осетинського — 2, татарського — 4, узбецького — 5, українського — 5, черкеського — 1, чуваського — 1. Крім того, було присутніх 10 почесних гостей різних національностей, що взяли теж участь в працях конференції". (М. Лебедь "УПА" стор. 58).

Факт що п. Стецько є в цій хвилині Головою Антибольшевицького Бльоку Народів доповняє інтенції п. Лебедя, і видавання "Набат-у"

теж. Здається що не йде так в протибольшевицькій боротьбі УГВР-і й її прибудівкам про те, "як", але про те "хто" буде в вершинах політичного й економічного життя майбутнього сходу Европи чи Азії.

Чи не краще було б українським інтернаціоналістам звернутися обличчям до свого, до українського світу? Ось на сторінці ч. 32 в своїй книзі про "УПА" п. Микола Лебедь пише так:

"Влітку 1943 року було в УПА стільки чужонаціонального елементу, що команда УПА Волині — згідно з політичними напрямними — приступила до створення з нього окремих автономних національних відділів: — грузинів, татарів, азербайджанців, узбеків. Ці відділи мали своїх власних командантів, свої національні прапори і свою команду...".

Треба лише тішитися такими успіхами п. Лебедя. Але які ж мінорні й жалюгідні його форми співжиття з українцями. На сторінках чч. 42-43 цієї ж книги описує він в дуже делікатний спосіб "ліквідацію" УПА, що була тоді під командою от. Бульби Боровця і "партійних" відділів приналежних до групи Мельника. Чи не варто було пп. Лебедеві, Шанковському Вовчукові, скликати конференцію українських політичних угрупувань. А так виходить, що українські відділи роззброював і ліквідував п. Лебедь на те, щоб дати їхню зброю чужинецьким елементам. Навіть на ментальність і логіку засвоєну в середовищі УГВР — цього трошки забагато.

Та ми відходимо від основного завдання цієї статті. Тому що наші власні міркування можуть викликати сумнів в читачів, ми будемо в дальшому широко користуватися згаданою вже книжкою М. Лебедя "УПА", та випуском УГВР-и "Самостійність", що появився в 1949 році. Тому ще, що стаття проф. Шанковського кінчиться закликом до молитви, щоб "нашим хлопцям" в Україні вдалося, то ми конфортуватимемо з обома виданнями УГВР—"відкритого листа" до інж. О. Бойдуника, поміщену в ч. 37 часопису "Гомін України".

Що українська національно-визвольна боротьба є власністю цілого народу, а втім і його еміграції, не сперечаються між собою бандерівські офіційні видання, включно з статтею проф. Шанковського. Одиноко "наші хлопці" є винятком з правила. Та даймо місце офіційним заявам бандерівської преси й діячів.

Микола Лебедь в "УПА" про понадпартійність УПА пише так: —

"...Виходячи заразом з заложення, що УПА є власністю всього народу, що стрільці й старшини УПА рекрутуються на добровільному доборі з усіх шарів народу, без огляду на їх попередню партійну чи групову приналежність, Головна Команда дає восени р. 1943 ініціятиву створити Верховний Керівний Орган українського народу на основі Всеукраїнського Об'єднання і визнання революційного шляху боротьби за УССД...". (М. Лебедь — "УПА" ст. 90).

Проф. Шанковський в своїй статті з натиском пише: —

"...А всім наклепникам відповідаємо "УПА була і є всеукраїнським твором", не зважаючи на таке чи інше територіяльне поширення в різні часи".

"Самостійність" — орган УГВР висловлює свої погляди так:

"...У попередніх розділах цієї статті ми навели достатню кількість прикладів варварських репресій большевиків, масово стосованих до якнайширших українських мас. Переживана українським народом дійсність дає їх багато-багато разів більше. На українських землях під большевиками саме мільйонам безборонних жінок, дітей, старих доводиться зазнавати найважчих ворожих ударів, тримати немов першу бойову лінію українського національно-визвольного фронту... Далі це означає, що ввесь український нарід в умовах большевицької дійсности бореться неменш витривало, завзято і по-геройськи, як бійці УПА і українські організовані революціонери...

(ст. 165-166 "Самостійність").

Одначе "наші хлопці" правдоподібно не читали своєї партійної літератури. Бо ось собі на вдоволення й партії на славу, в свойому відкритому листі до інж. Бойдуника вони пишуть:

"...Адже у краєвих матеріялах було кількакратно підкреслено, що весь тягар сучасної революційно-визвольної боротьби несуть виключно революційна ОУН і УПА — під керівництвом підпільного уряду України — УГВР...". ("Відкритий лист до п. О. Бойдуника" ч. 37 "Гомону України" — підписані інж. С. Ґоляш і В. Новошицький).

Відповідь "нашим хлопцям" дає теж в своїй статті проф. Шанковський. Він стверджує, наприклад, що пок. командир Хрін не-бандерівець. Ми певні, що він колись напише також точніше про Командира Бурлаку, Бора й інших, може навіть таких, що під їхніми наказами "наші хлопці" в свій час знаходилися. Проф. Шанковський пише теж про сл. п. майора Поль-Польового й першу старшинську школу УПА, так, що інж. Бойдуник не має потреби відповідати авторам "відкритого листа".

Поява "наших хлопців" на еміґрації цілковито суперечить постановам їхньої партії. Микола Лебедь про цю постанову пише так: —

"...Постанову залишитися в краю з народом прийняли поза УПА Революційна ОУН, себто самостійницький рух Бандери, що був до того часу єдиним політичним революційним рухом українського народу...". (М. Лебедь — "УПА" ст. 90).

На цій-же сторінці говориться про остаточне оформлення й визначення ролі УГВР:

Рішенням того ж збору поставлено, що члени УГВРади залишаються на землях України з народом, а закордон Президія УГВР висилає своє Закордонне Представництво...".

Ясно, що п. Микола Лебедь кпить собі в живі

очі з українського суспільства, якщо він хоче переконати нас, що бандерівці в Ашафенбурґах,Ділінґенах, Мангаймах і Реґенсбурґах були фантомами, й що це були ті, які залишилися в "краю з народом". Також і тепер не віримо йому, що бандерівці, а в тім і наші "хлопці" з Чікаґо, Ню-Йорку і Філядельфії, — це духи, а не люди. Однодумець проф. Шанковського ред. Зенон Пеленський твердив в "Українській Трибуні", що бандерівці на еміґрації становлять 80 відсотків тієї еміґрації. Ми ще повірили б в це, що УГВРаді потрібні емісари поза Україною. Та це могло б бути найбільше півтори сотні людей. Для чого потрібні тисячі — невідомо? Репрезентація УГВР сьогодні на десятки тисяч численніша як сама УГВР. Хтось тут бреше, але це вже справа бандерівських інституцій вияснити, хто і чому він це робить.

Навіть врешті супроти всіх, що опинилися на еміґрації, треба б вияснити, чи це бува не самі ґештапівці й поліцисти. Микола Лебедь описуючи відворот німців з України пише так:

...Не припиняється, а навпаки кріпшає заразом терор німців. Вони перестають над собою панувати, шукають виновника, хочуть мати спокійне запілля. Бої з німцями на порядку дня.

Вони нищать і вивозять усе, що лиш попаде під руки. Села, цілі полоси при шляхах своїх відворотів палять, а населення насильно гонять за собою в ясир. Пішком, без харчів, сотні кілометрів. **Добровільно** відходять з ними лиш ті, що працювали в адміністрації і помічних поліційних відділах. Більшість з них переходить по дорозі самостійно в ліс. Голосяться до УПА. Ставоще Команди ясне. Український нарід еміґрувати не має куди. Мусить лишитися на рідній землі і боронити своїх прав"...

(Микола Лебедь "УПА" ст. 56)

Коли б ми на основі інформацій "історика" Лебедя хотіли робити висновки, то ці висновки були б дуже прикрі для проф. Шанковського. Підозріння відносно праці в німецькій адміністрації відноситься теж до нього. Те саме, коли йде про тисячі рядових бандерівців. Вони мусіли б складати спеціяльні вияснення про свою участь в адміністрації і поліційних баталіонах. Як бачимо з цієї нефортунної інсинуації, то Лебедь вважав українцями одиноко членів бандерівської партії, а все інше це були працівники адміністрації й поліцисти. Ступаючи Лебединими слідами, проф. Шанковський бачить одиноких чесних українців і патріотів в бандерівській партії, а всі інші українці для нього — це аґенти, малороси й большевики.

У той-же час, коли Лебедь писав що:

"...Україна велика, і місце для боротьби з ворогами знайдеться для всіх, хто з ними захоче боротися..."

(М. Лебедь "УПА" ст. 41).

То численні його партійні однодумці, які, згідно з його твердженнями служили в адміністрації й поліційних баталіонах, відходили на Захід, не зважаючи на забезпечене місце в боротьбі.

Яку логіку визнавав Микола Лебедь, говорять поставлені поруч себе два його власні твердження. Пишучи про ріст збройних відділів він дослівно пише так:

"...Творення збройних відділів не лишається без впливу на зміну цілого відношення сил у терені. Нарід, свідомий вже своєї сили, хоче якнайскоріше позбутися всякої залежности від чужої окупантської влади й саботує явно всі її накази. Щоб з тактичних оглядів не доводити ще до прямих зударів, Організація перебирає адміністрацію в свої руки і таким способом не допускає до стихійних, неплянових виступів...".

(М. Лебедь "УПА" ст. 51.).

Так писав він на сторінці 51-шій. Але вже на стор. 93-тій, тієї ж самої книжки, М. Лебедь пише:

"...УПА не ставила собі за мету власними силами розбити Німеччину, як також не допустити на українські землі повторного походу большевизму. Навпаки, УПА включала поворотну большевицьку окупацію вже в самому заснову і заразом свідома була, що боротьба з нею буде неминуча. Не ставила також на безпосередній новий зовнішній зудар з большевизмом, хоч не виключала його. Не брала в руки влади, не викликала повстання, хоча б типу польського повстання у Варшаві...".

Очевидно, що М. Лебедь зовсім нефортунно й безпідставно вживає всюди слів "український нарід" і "УПА", там де розказує про пляни проводу бандерівської партії і УГВР. Говорячи без вживання невластивих назв, то провід бандерівської партії на стор. 51-ій був свідомий своєї сили й скинення всіх окупантів, щоб вже на стор. 93-ій заявити, що він не забирав в руки влади, з приходом большевиків числився, і знав про нього наперед, тощо.

Змальовуючи в патріотично-героїчному вимірі людей своєї партії, М. Лебедь відповідно до цього нищить морально всіх інших українців, тих, що "запродалися" ворогам України. До якої моральної підлоти мусів докотитися М. Лебедь практикуючи плюгавлення всього, що не бандерівське зілюструємо кількома прикладами. Не контролюючи здається зовсім своїх нервів і мозгових клітин, він вкладає в уста працівника Українського Комітету п. М. Б. таку промову:

"...Ви мусите піти до Німеччини на роботу, хоч би Ви там гинули тисячами. Знаю про те, що з вами німці в деяких місцевостях погано поступають, але — як-би був німцем, я б Вами поступав ще гірше. (Впадає в патос). — Та ти, хлопе вошивий, ти брудний, від тебе так смердить гноєм, що аж гидко коло тебе стояти. Ти не вичистиш собі ніколи черевиків, з твоїх чобіт за тобою волочаться віхті, і ти хочеш, щоб такий культурний нарід тебе поважав?... Та ти навіть уклонитися по-людськи панові не вмієш. І ти, ще хлопе, берешся до політики? Ти хо-

чеш бути мудріший, як Гітлер, як Ґерінґ, як Мельник і Кубійович? Тобі, хлопе, від політики зась. Політикою займаються люди вчені, мудрі — еліта. І ми за твою долю відповідаємо перед історією. Не слухай тої бандерівської сволоти... От хоч би взяти ту листівку "За що ми боремося". Це польсько-большевицька провокація. Це пишуть приклонники "Інтеліженс Сервіс" і шпигуни Англії. Це польська робота. Чому немає там про боротьбу проти поляків як основного ворога, але пишеться про боротьбу проти німців та, буцімто, проти большевиків? Видавайте нам тих людей, які ті листівки поширюють. Видавайте нам тих шпигунів, які кажуть не йти до Німеччини. Ці люди — зрадники... Хто це такий Рубан? Хай не ховається під псевдом. Провідники псевд не мають. Тому всі як один до Німеччини на роботи та в ряди Української Галицької Армії (має на думці СС Дивізію Галичина — автор). Для вас, моїх земляків я зла не бажаю. (Патос). Народе мій, та я тебе люблю, але не люблю тих провокаторів, тих руїнників, тої бандерівської зграї"..

(М. Лебедь "УПА" ст. 46).

На зборах як подає Лебедь, було около 500 осіб, і збори тривали дві години. Залишаємо оцінці читачів зміст промови. Зокрема цікаві були б голоси еміґрантів зі Снятина, може й таких, що були присутні в час тих зборів. Нам є ясно, що завданням Лебедя є за всяку ціну зберегти цілість партії, навіть коштом цькування партійних роботів й скріплювання їхньої ненависти до української інтеліґенції. Спеціяліст від розпізнавання, що є большевицькою агентурною роботою, а що ні, п. проф. Шанковський, напевно погодиться зі мною, що того роду інсинуації, є явною большевицькою провокацією.

Та це не одинокий вибрик М. Лебедя. Шукаючи жиру, на сторінці 47 свого "твору", він подає ще "голос культурного референта, ставленика ґештапо на Станиславів, з 8. 6. 43:". Ось цей голос:

"Настрої в окрузі в загальному кепські. В більшости сіл відношення до творення дивізії неприхильне. Чути голоси: "Німці мають підступний плян на шкоду українців". "Ні один патріот не йде до Дивізії". Свято в Солотвині мало початися, але в год. 11 було всього 200 осіб, самі старі і жінки. Через те по Богослуженні не було дефіляди. Коли ми почали співати національний гимн, юрба мовчала. Мусіли ми кінчити самі".

В тому випадку Лебедь навіть не мав відваги подати ініціялів "ставленика ґештапо".

Мова йде про Культурного референта Українського Окружного Комітету в Станиславові, проф. дра. Антона Княжинського. Покійний вже сьогодні (зловлений і повішений большевиками на ринку в Станиславові), проф. Княжинський був дуже цінним мовознавцем, дослідником Бойківщини, основником музею під тією назвою, був опікуном і дорадником української молоді. Тільки в уяві божевільної людини може зродитися думка, що проф. Княжинський був ставлеником "ґештапо".

Та як ми вже вгорі зазначили, кожний хто не повільний партійній лінії пп. Лебедя-Бандери, так чи інакше, скорше чи пізніше, буде "постриженений" в "аґенти" — польські, ґештапівські, большевицькі, білоґвардійські, чи ще які там.

"Ставленик ґештапо" проф. Княжинський переживав в цей час більш чим трагічні хвилини. Він мусів асистувати при екзекуціях на українських селянах, що їх виконували німці. Він теж інтервеніював коли йшло про закладників, і він теж, коли йому вірити, відбував відповідальні розмови з бандерівськими провідниками в Станиславівщині. Йшло про широко закроєну провокаційну акцію, що її зрештою в цей час інспірував особисто в Станиславівщині М. Лебедь. Мова про зглядну "боротьбу" бандерівців проти німців. Боротьбі цій бракувало логічного закінчення, й це було причиною конфлікту "ставленика ґештапо" з "українськими патріотами". Бандерівцям не треба відбирати чести й слави за їх спроби дошкулити німцям. В практиці це означало, що хтось там зарядив, а хтось інший пішов, і забрав з Ліґеншафту корову чи коня, або вибив німця чи фольксдойча. Це найменша штука було зробити, й такі випадки стали пошестю. Та кінець такого роду "героїчних" подвигів дуже кепсько відбивався на спині українського селянина. Німці ні раз не попробували шукати справжніх виновників. Вони наїздили перше-ліпше село, забирали скільки їм подобалося худоби, стріляли скільки їм подобалося в воздух і в людей, нищили врешті й палили село. При таких виправав німці ловили теж відповідну кількість закладників. Закладників придержували деякий час, відтак засуджували на повішення або розстріл, й проголошували, що випустять закладників, але лише під умовою, що зголосяться справжні виновники. Боротися можна різно. Проте, коли вже бандерівці почувалися на силах провокувати німців, то їхнім святим обов'язком було йти теж, боронити українське село від знищення. Не тільки в Станиславівщині, але в 99 відсотках таких випадків — бандерівці цього не робили. Вони "зручно відв'язувалися" від ворога, зашивалися в глибокі ліси, і там спокійно консумували контиґентівку, та тішилися з свого героїзму. Хто мав нагоду говорити з закладниками чи їхніми родинами, той знає, що в 95 відсотках були це люди винні Богу духа, не приналежні до жодної партії, яких одинокою провиною було те, що жили на світі. Проф. Княжинський мав "приємність" говорити з засудженими на смерть закладниками, асистував з доручення Комітету при екзекуціях. Цього теж вимагали від Комітету німці. Ясно, що проф. Княжинський мав власний погляд і думку про героїчні "подвиги" М. Лебедя. Та це ще не достаточна причина для цього, щоб робити цю людину "ставлеником ґе-

штапо". Зачіпні акції Лебедя вдаряли по невинних українцях, а якщо якимсь чудом підривали воєнний потенціял Німеччини, то рівночасно прискорювали большевицьку окупацію. Навіть найбільш короткозорі політики бачили, що німці з українських земель відходять, й нема потреби п. Лебедеві й його партійним однодумцям, виставляти під удари не свою, а українського селянина шкуру. І так як Лебедь не "розвалив" Берліну, так теж є порожними й неповажними заяви проф. Шанковського про те, що він і його партія намагалися відобрати владу експозитурі московського окупанта в Україні — КП(б)У. Та про це пізніше.

Лебедь не дає однакової оцінки зусиллям українців. Пишучи про творення дивізії Галичина він каже:

"Тому й УПА протиставилася рішуче творенню СС Дивізії "Галичина" і методам її організаторів та амбітних "вождів", що, мовляв, це новітні Усусуси, та... що Дивізія здержить большевиків у поході на... Галичину. Бій Дивізії під Бродами коштував за три дні щонайменше 6.000 жертв. (Із складу Дивізії на фронті 14.000 повернулося назад тільки 2.000). Смерть тих тисяч не приносить, на жаль, національної чести їх організаторам і керівникам, це не свідчить про їхню політичну зрілість та не може бути символом української визвольної боротьби.

Правда, поза кар'єровичами, політичними спекулянтами чи просто аґентами були також старші віком лицарі романтичної майбутньої ідеї "Червоної Калини", що не рахувалися з реалізмом сьогоднішних днів і підтягали гітлерівську Німеччину під Австрію Франца-Йосифа. Вони здебільшого впали, вірні ідеї Української Держави, ступивши на шлях, який уважали за її здійснення. Ці члени української нації зуміли згинути гідно. Але коли б ті, що вигрівали теплі посади, що розікрали зложені народом мільйонові пожертви, у критичний момент були опинилися під Бродами — Білим Каменем, суд над ними був би тоді короткий".

(М. Лебедь "УПА" ст. 93).

Ми маємо поважні сумніви, чи справді Лебедь такий великий "патріот і принципіяліст", як він сам про себе говорить і думає. В останній вівторок місяця травня 1944 року через просмик у Сянках переїздила дивна валка. Був це майже в комплеті провід того середовища, що його боронить проф. Шанковський. Кілька авт тягарових й чотири особові завезли "революційну еліту" до прекрасного курорту в Семмерінґу на території "ворожої" Німеччини. Що везли з собою на еміґрацію "одинокі козаки з-поміж міліона свинопасів", опортуністів, провокаторів і зрадників — можна лише додумуватися. Транзит на переїзд через Мадярщину коштував напевно теж немало.

Капралізуючи українське життя, українських діячів, спихаючи все до стада зрадників, опортуністів, капітулянтів, кар'єровичів й аґентів, Лебедь повинен висвітлити докладно, на яких умовах його середовище ввійшло в коляборацію з німцями, на початку липня 1944 року. Та це його справа. Ми є певні, що він цього не зробить.

Свій відкритий лист до інж. О. Бойдуника кінчать "наші хлопці" визиваючим закликом. Вони пишуть:

"... Всім тим, що ще сьогодні сумніваються в існуванні УГВР, залишається подати тільки одну-одиноку раду: "Панове, підіть в Україну і переконайтеся!!!".

Ця рада написана в Чікаґо, й ми знаємо, що підписані під нею не хотіли ділити долю й недолю разом з українським народом, а вслід за своїми провідниками подалися на еміґрацію. Йти в Україну переконуватися нема потреби. Нам досить переглянути уважно офіційні видання тієї УГВР-и, щоб виробити собі ясний погляд на цілість оспорюваних проблем.

Перед нами "Самостійність", орган Української Головної Визвольної Ради. Книга має 188 сторінок, випущена в 1949 році, й випустили її в світ не большевицькі аґенти чи ставленики ґештапо. Книга дає відповідь на всі ці питання, що ними записує проф. Шанковський редакцію журналу "Самостійна Україна". В книзі змальоване досить плястично життя й боротьбу проти окупантів на Західньо-українських землях.

Та лише на Західньо-українських. Як-би ми не дошукувалися на 188 сторінках дрібного друку якоїнебудь вістки про життя й революційну діяльність українців на Центральних і Східних Українських Землях, то офіційний орган "підпільного уряду України" мовчить про ці землі як заклятий. Справа немаловажна. Йде про 80 відсотків української національної території, й іде про стільки ж її населення. Більше того, бо йде про можливість ведення визвольної війни взагалі. Одиноко Центральні землі є в спромозі дати від себе потрібну для таких змагань зброю. Не можна поминати мовчанкою, так як робить це УГВРада, цілу низку промислових центрів України. В книзі нажаль цілковита мовчанка про Київ і Харків, про Львів і Станиславів, про Одесу, Дніпропетровськ і Донбаський Басейн. Запитуємо себе чи це можливе, щоб аж така велика частина України не мала ніякого відношення до визвольних змагань? Невже це можливе, що про долю України журяться лише пп. Лебедь і Шанковський і їхні партійні однодумці?

В очах, і очима панів з УГВР видно так і є. Ми ніде не зустрічаємо найменшої згадки про бажання й настрої українського населення на схід від Збруча, й не бачимо його за зброєю.

Це, хочемо ми чи ні — є дійсність сучасної України (не тієї з Мюнхену — прим. автора). Вона трагічна ця дійсність, далеко більш трагічна, як видно це авторам "Самостійности" крізь партійний далековид. І в цій трагічній дійсности криється небезпека майбутньої громадянської війни, якщо УГВРадою командуватимуть й надалі партійно перечулені люди, без

критичного відчуття життєвої дійсности.

В підході до питання Української Національної Революції, якщо думати про неї як успішно завершену, знаходиться корінь розбіжностей поміж Хвильовим і хвильовістами, та середовищем, що спродукувало УГВРаду.

Хвильовий завдав справді, до сьогодні незалічені удари московській експозитурі в Україні, що діє під назвою КП(б)У. Удари ці були моральної і фізичної натури. Кинені ним гасла були спрямовані першусього на здвигнення до боротьби за українську державність, найбільш потрібної в сучасному — робітничої верстви. Сучасні війни є робітничими війнами й вони є війнами за міста. Мадрид і Барцельона, Альказар, Тобрук, Сталінград і Ленінград, Сеоль і Пюсан в найновішій корейській війні, були рішальними точками опору в сучасних війнах. Цих міст було більше, а постава їх населення, зокрема постава промислового населення — рішала не лише про долю міст, але й про долю цілих держав. Ми не маємо часу й місця доказувати, які важкі й далекосяглі удари виміряв Хвильовий в КП(б)У, які кличі він кинув, на які позиції вивів свою сучасність. Коли йде про КП(б)У, то Хвильовий повів за собою більше як 35 відсотків тодішнього партійного активу України, що його походження було українське. Його постава зліквідувала зовсім комуністичні впливи серед українців поза Центрально-східними українськими землями. Правда, проф. Шанковський починає історію України від 30. червня, й тому він про все це не може, чи не хоче знати.

А як-же "вдарив" по КП(б)У проф. Шанковський, як підважив він і його партійне середовище силу КП(б)У в Україні, й чи справді сталося щось такого, щоб доказувало, що бандерівці знищать КП(б)У й заберуть владу в Україні. Розглянемо це питання.

Партійне середовище УГВР, як ми вже писали вище, навіть не перейшло з своїми ідеями річки Збруч. Воно ніде не вдарило по ЦК КП(б)У, по членах ЦК. На писанні офіційного органу УГВРади ми будемо переконуватися далі, що "визвольними акціями" УГВР не були навіть зачеплені рядові члени партії, партійні працівники, не говорячи вже про Облкоми і Райкоми КП(б)У. Так само, як всі терористичні акції з сторони комуністичних володарів України не зачіпали пп. Лебедя і Бандери, бо вони безпечно сиділи на еміґрації, так-же само акції УГВР зовсім не зачіпали Хрущових і Мельнікових, чи Кагановичів.

Колиб ми висунули твердження, що на полі змагань з обох сторін гинули бідні й добрі люди, наші читачі, зокрема бандерівці не ймуть нам віри. Тому знову нема іншої ради, як покликатися на твердження УГВР й її офіційних трубадурів. Микола Лебедь про цю справу пише так: —

"УПА вирішує, як їй ставитися до нового окупанта — большевицької Москви, так добре знаної українському народові. Приймаючи в основі, що бійці Червоної Армії є мобілізовані на фронт насильно, і що вони не відповідають за терор, насильство й політику партії, що їх гонить сьогодні Сталін на фронт за здійснення виключно завдань комуністично-большевицької кліки, що вони є так само стероризовані, як і ввесь нарід, УПА звертається до них у закликах і листівках, у яких вияснює, за що Сталін провадить сьогодні цю криваву різню, хто їх ворог і які їх завдання".

Стільки Лебедь. Для доповнення подамо ще міркування офіціозу УГВР "Самостійність": —

"З огляду на це, що большевицькі окупанти найзлочиннішими й ніде не практикованими засобами прямують до цілковитого знищення українського народу, з огляду на велику перевагу сил, що її осягнув ворог у 1946 р. у зв'язку з ліквідацією воєнних фронтів, з огляду на те, що український нарід вважає себе в стані безперервної війни з большевицько-московськими окупантами, що 1918-20 рр. насильно поневолили Україну, — УПА вважає доцільним у боротьбі з большевиками вживати всіх тих засобів, які найефективніше вможливлюють їй виконати завдання оборонця народу від фізичного знищення і виразника його волі до самостійного державного життя.

При цьому треба зазначити, що й у 1946 р., як і завжди до цього часу, УПА вела наступальну боротьбу лише проти військ і працівників НКВД та активних членів большевицької партії, проти ч. а. зважаючи на те, що в ній перебувають міліони працюючих, ворожі большевицькому режимові і яких большевики лише силою загнали в лави армії, УПА боролася лише тоді, коли сама була атакована".

("Самостійність" орган УГВР ст. 146).

Цінні признання. І Лебедь і УГВР відчули, що наступає небезпека, коли Іван з Команьчі може стрілити в Івана з Кобеляк. Користь з того ніяка, бо Іван з Кобеляк, якого змусила до участи в облаві московська влада, може бути чеснішим і кращим українцем, як Іван з Команьчі чи якогось Хмільного. Комуністична партія тішитиметься зі смерти обох, й сила КП(б)У нічого на цьому не втратить. В такому світлі твердження проф. Шанковського, що його партія в якійсь мірі відібрала владу КП(б)У виглядає на неповажні кпини.

Опублікована відозва УГВР з 1946 року грішить тим, що ми б назвали "опортунізмом". В відозві є заклик до бійців і командирів УПА, а в ньому читаємо:

"Бійці і командири УПА! Співвідношення сил між нами і ворогом примушує Вас перейти з повстанських форм боротьби на підпільно-конспіративні. Опановуйте нову тактику боротьби. Вивчайте можливості завдавати ворогові ударів за цієї тактики. Будьте взірцем партизанської витривалости, бойової мужности і відваги, як були ним дотепер. Оберігайте і продовжуйте славну героїчну традицію УПА...".

("Самостійність" орган УГВР ст. 7).

Про що говорить цей заклик. Він говорить дуже ясно про те, що УГВР опанована бандерівцями, визнала продовжування дальшої збройної боротьби неможливим, і закликає українців переходити на підпільно-конспіративні форми боротьби. Рішення опортуністичне, й прийшло запізно. Ледви чи міг хтонебудь, після дворічного побуту в лісі, перейти до підпільно-конспіративних формацій визвольної боротьби.

УГВР вирішила й постановила це завдання перед Українською Повстанською Армією, після того як бандерівці опанували провід УПА і ствердили, що одним з основних завдань УПА буде безпосередня оборона українського населення перед окупантами. Про це "Самостійніст" під точкою ч. 6 пише так:

6) безпосередня оборона українського населення від сталінських окупантів (звільнення арештованих і вивожених, розбивання тюрем, протидії ворожим терористичним і грабіжницьким нападам на українські села, протидії економічному грабункові українського населення активною підтримкою українського селянства в його бойкоті т. зв. дерпоставок, відбиранням та повертанням власникам награбованого ворогом контиґенту, нищення заготівельних пунктів та документів проведеної заготівлі, через нищення ворожого апарату для грабежу селян, убиванням енкаведистів та найдокучливіших насланих партійців, тощо"). ("Самостійність" — орган УГВР ст. 147).

Ми не маємо місця розглядати всіх завдань, всіх обіцянок, що їх щедро сипнула УГВР. Та цю одну розглянемо, бо вона найбільш болюча.

Цей самий орган УГВР пише про це так: —

"Досьогодні, тобто до кінця 1946 р., НКВД заарештувало або вивезло на Сибір (цілком або частково) щонайменше 80% тих родин, члени яких якнебудь зв'язані з українським революційним підпіллям. Усі родини підпільників, переслідувані НКВД, примушені провадити також нелеґальний спосіб життя.

Крім родинної відповідальности, широко застосовують большевики супроти українського громадянства засаду збірної відповідальности.

За кожний протибольшевицький виступ українського підпілля большевики, не маючи змоги знайти справжніх його виконавців, мстяться за нього на українському населенню. Порядком помсти за дії УПА большевики спалюють часто цілі села, окремі господарства, розстрілюють невинних людей, побивають без найменших причин мирне громадянство.

("Самостійність" орган УГВР ст. 51).

Коли вірити офіціозові УГВР, то повторюється історія з часів німецької окупації. Там було ґештапо — тут НКВД. Й одні і другі стосують збірну відповідальність, нищать українське селянство, безборонних жінок і дітей. УГВР "підпільний уряд України" не вартий зломаного шеляга, якщо він своїм громадянам не забезпечує мирного животіння, якщо не виконує власних постанов відносно оборони цього населення від терору. Одиноким місцем де УГВР показує свою силу — це еміграція. Тут панове з УГВР стукають п'ястуком в стіл, поводяться дійсно як "уряд з України", й не хочуть в найменшій мірі знайти спільну мову з рештою українців. Кепський це уряд, якщо він амбіції жміньки людей важить більше, чим болючі потреби всього народу.

"Самостійність", пишучи про акції большевиків на землях України пише таке: —

"Большевики не обмежувалися лише паленням самих лісів. В багатьох випадках разом з лісами вони спалювали також підлісні села, присілки й хати. Під час спалення лісів спалено, наприклад, такі села: Волиця Радванецька, Кути б. Трійці, Лісові б. Топорова, Доброволівка б. Щурович (Львівська облась).

Щоб утруднити УПА і революційному підпіллю в цілому контакт з українською людністю, большевики широко застосували методу виселювання українського селянства з підлісних сіл та хуторів. В багатьох випадках виселювані села та хутори большевики спалювали".

("Самостійність" — орган УГВР ст. 25).

"Крім облав, большевики дуже часто переводять окремі терористичні наскоки на села меншими силами. Такий терористичний наскок на село — це облава в мініятурі. Тому і довше не будемо над цим зупинятися.

Почавши від осени 1945 р., на всій території України, охопленій українським революційно-визвольним рухом, московсько-большевицькі окупанти для успішного придушування визвольної боротьби українського народу, почали розміщувати т. зв. ґарнізони, тобто військові залоги силою від 20-200 чол. (залежно від стратеґічної важливости пункту). В січні 1946 р. ґарнізони розміщено майже в усіх селах. Від квітня 1946 р. залишено їх тут майже 60%. Вся територія, зайнята військовими ґарнізонами, обернулася в один великий військовий табір. Над усією країною запанувала цілковита сваволя НКВД. Терор набув ще гостріших форм, дійшов до ще більших розмірів".

("Самостійність" — орган УГВР ст. 49).

"Як одну з метод боротьби большевиків проти українського самостійницького руху треба відмітити також забирання з України майже всієї української молоді. Її большевики забирають під різними приводами. Найбільшу кількість молоді (від 17-23 рр. життя) большевики забирають до червоної армії. Її як правило, висилають до частин ч. а. на розміщення на Далекому Сході. Багато молоді так чоловічої, як і жіночої вивозять на різні роботи в глиб СССР: до копалень вугля, залізної руди, до фабрик, заводів, на лісові роботи. Багато молоді забирають примусово до т. зв. ФЗН (фабрично-заводського навчання). Територію України майже цілком очистили большевики від найбоєздатнішої української молоді".

("Самостійність" — орган УГВР ст. 58).

"Ой мати, мати — та деж тебе взяти" — спі-

віється в старій козачій пісні. Коли порівняти жах переживань українців під совєтами з тупою і зарозумілою поставою УГВР, що продукується поза землями України, й виявляється в цинічній поставі ліцензійованих патріотів з УГВР до справи української всеохоплюючої єдности, тоді лише УГВР стає перед нами у властивому світлі. Є це справді не маючий відповідника Бедлам, крижина льоду на розбурханому морі життя, з людьми на крижині, яким здається, що вони гойдаються на найміцнішій в світі скелі, й кплять собі з усього світу.

Залишилобся ще вияснити проблему т. зв. "стрибків" чи "Істребітельних отрядов", що були вербовані большевиками серед місцевого населення. Це знов буде заперечувати докорінно тезу проф. Шанковського про те, що його партія була смертельною загрозою для КП(б)У. Та що зробити. Авторові цих рядків як не прикро, але він не поносить ніякої відповідальности за зміст бандерівських публікацій. А ці публікації лягли єдино в основу цієї статті, й вони є одиноким джерелом для висновків. Наш шановний опонент безпотрібно нарікає на Ярового, па большевиків і на "Східняка". Найбільш грізним джерелом зневіри, злочинних інформацій, видумок і інсинуацій — є бандерівські публікації. Коли б так рядові члени бандерівської партії уважно читали видання власної партії, то це вбило б у них решту розсудку,

Коли б ми повірили Лебедеві й його партії, то мусіли б визнати, що в Україні має місце вже сьогодні громадянська війна поміж самими українцями, й що велика частина того народу, це опортуністи й запроданці, зрадники й агенти. На початку тієї статті ми наводили слова суперлятивів поміщених в "Самостійности", що спрямовані на адресу українського народу-героя.

Тепер з черги приглянемося зовсім протилежній картині. Будемо передавати цитати з органу УГВР "Самостійність", з зазначенням сторінок, так щоб наші читачі могли провірити достовірність перепису.

А "Самостійність" пише... пише... пише:

"Большевицькі загарбники зовсім не задовольняються тим, що хочуть протиставити українському революційному рухові загал українського населення, організуючи різні, компромітуючі цей рух провокаційні дії, організуючи під терором зовнішню аґентуру, брехливу пропаґанду. Вони намагаються за будь-яку ціну допровадити український народ до найширшої братовбивчої війни, до винищування революційного руху руками самих українців, і через це нарешті, до того, що ми вже нераз підкреслювали — до цілковитого морального заломання народу, до компромітації самостійної ідеї. Цю мету, крім усяких інших способів вони вирішили досягнути організуючи по українських селах т. зв. "істребітельние батальйони", або т. зв. "Самооборонні відділи", чи "сільську міліцію". Через ці організації большевики мали домогтися масового залучення леґальної частини українського народу до активної боротьби проти українського революційного самостійницького руху, мали викликати широку одверту братовбивчу боротьбу, в якій тероризований НКВД брат мав убивати брата за те, що той бореться на найріднішу справу українського народу — за знищення ярма большевиків в Україні.

Спочатку НКВД пробувало організувати "стрибків" із добровольців. Коли ж таких ніде не було, коли не помогли жадні намови, обіцянки, привілеї слівні погрози, НКВД взялося на інший, досить таки ориґінальний спосіб. Не зважаючи на те, що все українське населення від малого до старого, цілком стоїть по боці українського революційного самостійницького руху, большевики почали організувати "істребітельние батальйони примусово". Головний елемент на який вони в цій справі розраховували — це демобілізовані з ч.а. та молоді хлопці допризивного віку. Їх кликали до райцентру, чи просто лише до сільради, або клюбу в своєму селі, пояснювали обов'язки, серед яких на першому пляні був обов'язок боротьби з підпіллям, призначували командира (звичайно офіцера або старшого підофіцера НКВД), давали кріси, амуніцію, і нарешті загрожували тюрмою, Сибіром, розстрілом на випадок, якщо б "баталіон" здав зброю повстанцям. "Істребітельний батальйон" був організований.

("Самостійність" — орган УГВР ст. 56-57).

"Для точности конче треба на самому початку сказати, що бійці УПА і члени ОУН в основній своїй масі не визнають полону. Опинившись у безпорадному стані, майже кожний підпільник і повстанець стріляється або розривається гранатами, щоб лише не потрапити живим до рук ворога...".

("Самостійність" — орган УГВР ст. 27).

"У великій весняній облаві проти українського підпілля, що провадилася в 1945 р. на Гуцульщині (почалася 15. IV. 45 р.), крім спеціяльних військ НКВД, постійних охоронних залог райцентрів та опірних пунктів на терені районів, "істребітельних батальйонов", брала участь дивізія фронтових військ ч. а. з усім своїм озброєнням — важкими кулеметами, артилерією, панцерними автами...".

("Самостійність" — орган УГВР ст. 23).

"Застосовуючи саме таку методу — методу морального заломлювання учасників українського революційного руху через найварварськіший терор — большевики, крім безпосереднього поборювання українського революційного підпілля, намагаються в цей спосіб також морально заломлювати українське громадянство, деморалізувати його, мовляв, дивіться, як ці ваші повстанці "сиплять" усе, що знають, так роблять усі, незабаром зліквідуємо таким чином усе підпілля. З цією метою вони цілковито затаюють тисячі і тисячі героїчних моментів, які має українське підпілля, перекручують факти і

поширюють всіми засобами пропаґанди нечисленні, найменші хоч би, випадки заломання окремих повстанців в наслідок терору. Така метода — це ще одна, гідна большевиків, метода дезорієнтації і морального заломання українського громадянства.

Цілком використавши відомості про підпілля, які міг подати їм стероризований і морально знищений повстанець, большевики таких людей потім розстрілюють (і це в більшості випадків) або засуджують як і всіх інших до багаторічного тюремного ув'язненя.

В 1945 р. таких заломаних повстанців большевицькі окупанти почали включувати до окремих провокаційних відділів. Ці відділи перебувають під командою енкаведівських офіцерів і призначені до боротьби з українським визвольним рухом у всіх його формах. Та про це буде мова пізніше...".

("Самостійність" — орган УГВР ст. 29-30.).

"Зрозуміло, що небезпечнішою формою аґентури є внутрішня аґентура. Вона є тією смертельною загрозою для революційно-підпільного руху, яка дуже добре законспірована, може діяти згубно, знищуючи рух зсередини.

Вже 1941 р., після вибуху німецько-большевицької війни, відступаючи з українських земель і бачачи основну загрозу для свого панування на Україні не в гітлерівських загарбниках, а власне в революційному русі українського народу, большевики залишили на Україні тисячі своїх аґентів, часто таємних членів партії чи комсомолу, щоб вони здобували довір'я українського самостійницького підпілля, входили і провадили тут свою підривну, зрадницьу роботу...

Найважливішим завданням внутрішньої большевицької аґентури в період німецької окупації України було якнайкраще замаскуватися, здобути якнайбільше довір'я серед українського самостійницького підпілля, займати в ньому керівні пости, щоб зрадою завдати йому смертельного удару тоді, коли українські землі окупує знову червона армія...".

("Самостійність" — орган УГВР ст. 34-35).

"Коли енкаведівські методи організації внутрішньої аґентури завдяки великій моральній стійності учасників українського підпілля показалися мало або цілком безуспішними, з особливою інтенсивністю НКВД взялося за організацію зовнішньої аґентури — т. зв. популярно сексотів (від слова "секретний сотруднік" — таємний співпрацівник).

Сексоти, сексотство — це справжня язва, яка спала на українське суспільство в СССР і переслідує одну його частину вже майже 30, іншу кілька років. Сексоти діють скрізь: в селі і в місті, в школах і в установах, на фабриках і в колгоспних бриґадах, їх треба сподіватися у добрих знайомих і часто, не виключене, у власній хаті...".

("Самостійність" — орган УГВР ст. 36-37).

"За прикладом гітлерівців, большевицькі окупанти назначували в багатьох випадках з-поміж цивільних, мирних громадян, закладників. Якщо б у продовж означеного часу в терені даної місцевости стався якийсь виступ підпілля, — закладники мали бути знищені, їх майно сконфісковане. Цю методу практикували большевики головно 1945 р. на всій території України, охопленій діями підпілля".

("Самостійність" — орган УГВР ст. 52).

"Найновіший досвід останніх років потверджує також те, що всі зголошені, волею користуються дуже коротко. Зараз після того, як тут і там деякі слабші одиниці зголосилися на НКВД, в большевицькій пресі почали появлятися статті з закликом, щоб бути "пильним", бо, мовляв, серед зголошених є замасковані прихильники самостійницького руку". НКВД очевидно, дуже активно підтримувало висловлену в пресі "громадську думку". Більшість зголошених НКВД арештувало і депортувало в глиб СССР.

27. 5. 46 в Степанському районі, Рівенської обл., всіх тих, що прийшли з "повинною", НКВД, під покришкою мобілізації, арештувало.

10. 12. 45 р. в с. Озеряни (Волинська обл.) НКВД арештувало колишнього учасника УПА Колоду, який зголосився кілька тижнів перед тим з "повинною".

Інших большевики примусили співпрацювати з НКВД або й інших різних формах боротися проти українського революційного руху... Їх примушується їздити разом з енкаведистами і видавати всякі знані їм криївки, сільські хати, своїх друзів, прихильних знайомих, їх примушують тероризувати українську людність. Від такої "амністії" багато "прощених" збожеволіло, покінчило самогубством, а решта скотилася на само дно людської підлоти"...

("Самостійність" — орган УГВР ст. 65-66).

"11. 1. 46 р. від ім. Богуна зробив наскок на станицю "стрибків" у с. Брустури (р-н Жаб'є, Станисл. обл.). 5 "стрибків" забрано в полон, два ранено, одного вбито. Здобуто зброю.

12. 1. 46 р. вд ім. Колодзінського наскочив на станицю "стрибків" в с. Княждвір Горішний (р-н Печеніжин, Станисл. обл.). По півгодинній перестрілці станицю здобуто і "стибків" роззброєно. Здобуто 22 кріси, два СВТ, 1 кулемет "Дехтярова", 10 ґранат, 2000 амуніції й мундури. Власних втрат не було".

(Самостійність" — орган УГВР ст. 149).

"31. 3. 46 р. боївка вд "Летуни" наскочила на станицю "стрибків" у с. Баличі Подорожні (р-н Стрий, Дрогоб. обл.). Під час наскоку важко поранено участкового енкаведиста, "стрибків" роззброєно і розігнано.

28. 3. 46 р. боївка вд "Летуни" наскочила на станицю "стрибків" у с. Корчівка (р-н Журавно, Дрогоб. обл.). Станиця була віддалена 100 м. від постою місцевого енкаведівського ґарнізону. Всеж повстанці зуміли "стрибків" роззброїти і розігнати, не допускаючи до заалярмуван-

ня ґарнізону. Здобув 17 крісів.

("Самостійність" — орган УГВР ст. 155).

"22. 4. 46 р. в с. Броди (р-н Ратно, Волин. обл.). повстанці роззброїли станицю "стрибків". Здобуто два кулемети і іншу зброю.

29. 4. 46 р. повстанці роззброїли станицю "стрибків" в с. Кадлубиська (р-н Заболотці, Львівська обл.).

30. 4. 46 р. в с. Стара Жидова (р-н Сторожинець, Чернів. обл.) повстанці зліквідували одного сталінського вислужника, Дутнака Миколу, і роззброїли 2 "стрибків".

30. 4. 46 р. вд Сивуля разом з боївкою СБ роззброїли станиці "стрибків" у сс. Жураки, Манява, Кричка, Яблінка (р-н Солотвина, Станисл. обл.). Здобуто багато зброї".

("Самостійність" — орган УГВР ст. 158).

"1. 5. 46 р. вд. Гуцули провів наскок на станицю "стрибків" у с. Кутиська (р-н Товмач, Станисл. обл.). "Стрибків" роззброєно і розігнано. Здобуто 20 крісів, 1 кулемет і 8000 штук набоїв.

2.5. 46 р. повстанці роззброїли станицю "стрибків" у с. Зарваниця (р-н Золочів, Львів. обл.).

3. 5. 46 р. в с. Митниця (р-н Козин Рівенської обл.), повстанці роззброїли станицю "стрибків". Вертаючись мали зустрічний бій з большевиками, з якого вийшли без утрат".

("Самостійність — орган УГВР ст. 159).

5. 5. 46 р. вд Смертоносці зробили наскок на станицю "стрибків" у с. Бишів (р-н Єзупіль). Ця станиця складалася з самих завзятих сталінських вислужників. У бою вбито їх 12, між ними начальника і 1-го енкаведиста з р-ну. Здобуто зброю.

7. 5. 46 р. вд "Сурма" провів ліквідаційну акцію на станицю "стрибків" у с. Космач (р-н Яблонів, Станисл. обл.). Здобуто 2 кулемети, 19 крісів, 1150 штук набоїв.

("Самостійніст" — орган УГВР ст. 160).

Здається нам, що досить кільканадцяти прикладів на те, щоб доказати, що ледви чи підкопує УГВР в якійсь мірі КП(б)У. Три четвертини боїв, це такі бої, в яких заанґажовані місцеві люди, змобілізовані й силою загнані до "стрибків", до відділів міліції, до червоної армії.

Витяги з угаверівських видань свідчать, що журнал "Самостійна Україна" друкує матеріяли провірені, заслуговуючі на довір'я. Інсинуації проф. Шанковського не покриваються нажаль з правдою. Коли він захоче уважно прочитати ще раз місячники "До зброї", та врешті всі доступні видання УГВР і бандерівської партії, то там він знайде, і то направду жахливі інформації, що за них журнал "Самостійна Україна" в найменшій мірі відповідальности не несе. Нарікання на "ліс у правдивому світлі" слід заступити на нарікання в сторону "революційних" видань. В "революційних" виданнях бандерівської партії є в сто разів більше бруду, як є це в згадуваному так дуже часто виданні. "Самостійність" орган УГВР — в десять разів більш жахливо змальовує дійсність в Україні, чим "ліс у правдивому світлі".

Найбільш турбуючим явищем є систематичне ділення нашого суспільства на суперпатріотів з УГВР і меншевартних українців та комуністів. Такий спосіб думання доводить часом до траґічних подій. Знаємо, наприклад, що по сьогоднішний день ніхто не вияснив суспільству двох траґічних смертей. В Реґенсбурзі; двох українських повстанців з УПА — згинуло траґічною смертю. Один з них (Славко) мав "нещасливий випадок" по дорозі з Ляндсгуту до Реґенсбурґу. Він "упав" з авта. Але його тіло знайшли кількасот метрів від шляху, де він "упав". Голова була втиснена між два камені, а в уста хтось напхав йому болота, трави й глини.

Такий випадок як цей в Реґенсбурзі доказує нам, що УГВР таки справді є й діє. Тим більше, що мешканцям табору було заборонено з сторони УГВР займатися похоронами повстанця.

Біда є в тому, що така "політика", така діяльність, і такий моральний глузд діяння УГВР, веде у пропасть не лише УГВР, але й ввесь наш еміґрантський загал. Партійний провід УГВР подав до вірування, а бандерівський загал свято вірить в те, що це правда, що всі інші українці поза бандерівською партією — це диверсанти й комуністи. Коли якесь українське самостійницьке середовище хоче взяти участь у визвольній боротьбі, у визвольних акціях свого народу, то такі намагання УГВР клясифікує як "диверсію". Хіба не названі "диверсантами" відділи УПА під командуванням от. Бульби. Хіба не названі диверсантами й провокаторами ті члени ОУН, які на Волині з доручення Проводу УН пішли творити збройні відділи? Хіба не вважає він себе за "початок і кінець", коли стверджує, що самостійницький "рух Бандери" був одиноким самостійницьким діючим в Україні рухом?

Вони навіть не знають ці панове в УГВР, що опір народу, що його туга за волею, його боротьба — все це мало місце задовго поки кількох демагогів змайструвало Плятформу і Універсал УГВР. Ця боротьба буде вестися незалежно від хворобливого еґоцентризму кільканадцятьох політичних маніяків. Винесуть, бо одиноко можуть винести — гасла й тягарі цієї боротьби, люди там, в Україні. Без міліонів рук і рушниць на барикадах українських міст — Українська Національна Революція — буде завжди Фата-морґною.

Україна не здобуде волі й не поверне до державного життя в вогні братовбивчої, громадянської війни. Спроби акліматизувати морд як єдиний засіб політичного суперництва — ведуть український визвольний рух у пропасть. Українські народні маси, при спробах УГВР замінити визвольну війну громадянською-братовбивчою, можуть рішуче відмовитися від такого роду "революції", можуть стати зовсім інертними, ба навіть ворожими українській державности.

Поведінка УГВР стає вкрай небезпечною. Нам сьогодні потрібний єдиний фронт українських політичних сил. Хвилина тривожна. Сталін, Керенський, врешті хто лише хочете — поневолює або збирається поневолити Україну в майбутньому.

Роки пливуть. Історія не чекає. Коли, наприклад, в Україні є вже "підпільний уряд УГВР", який рядить, то ми є певні, що ніхто з еміграції не піде насильно цей уряд скидати. Але нам тут, і вже сьогодні треба єдности. Одначе все це, що робила й робить бандерівська партія і УГВР є в рішучому противенстві до "визвольної думки" і визвольної політики", бо це політика наших ворогів, що хочуть бачити нас розбитими й розсвареними.

УГВР мусить припинити демагогічні виступи своїх речників, мусить покинути систематичне сипання піску в очі українським людям, і мусить врешті сісти до спільного столу з рештою українців, щоб тут спільно обговорити й вирішити всі питання, що вимагають негайної відповіді. "Революційна" тромтадратщина не закриє життєвої правди й життєвих потреб. Кому сьогодні потрібні всі ці завуальовані політичні чорнокнижники? Брехня й інсинуація — двосічна зброя. Вона повертається завжди до свого джерела. Опір українського громадянства наступові великої брехні, що їй на ім'я УГВР — сьогодні ще малий. Та він зростатиме з ходом часу, й людям з УГВР слід передумати, чи не варто б цей процес приспішити. Тоді не треба буде суспільство наше застрашувати, шукати для нього "меж", не треба буде психопатичного жонґлювання суперпатріотичними фразами, кров'ю героїв ідеєю боротьби. Не треба буде тоді УГВР всюди нюшити "диверсантів" і комуністів, бо українці будуть собі братами, незалежно від політичних переконань, які посідають, і які вільно їм посідати.

Не чергові потоки бруду, інсинуацій й погроз — але щирі зусилля до української єдности повинна мати на оці інституція, що видає "орган визвольної думки". Конкретні зусилля середовища УГВР в напрямі припинення політичного шарлатанства — це шлях, що його з найбільшою радістю привітає українське громадянство, а втім і журнал "Самостійна Україна". Ці зусилля нажаль можуть бути уділом лише середовища УГВР, бо лише там є ще жмінка впертюхів, що за жодну ціну не покидають забави в миляні бальоники.

Замість гурра-патріотичних фраз — краще витягнути руку до українців, краще розглянутися панам з УГВР, і може якраз вони знайдуть ще десь поза своїм обскурантським середовищем сяких-таких українців, що не будуть ані диверсантами, ані комуністами, ані опортуністами. Бо сьогодні УГВР подібна чоловікові, що потопав у морі і не бачив води. А було б шкода тратити українські сили, зв'язані там в УГВР ненависницькою партійною боротьбою. Варто б, коли політика УГВР є "визвольна", таки справді переставити неґативістичну політику партійного проводу на конструктивні рейки. Це вийде напевно на користь Україні, що за її визволення УГВР збирається воювати. Запорука українських визвольних змагань лежить в нас самих. На одну половину змаг України до волі буде успішним, якщо українці уникнуть чергової братовбивчої війни. Других п'ятьдесять відсотків на шляху до такого успіху, це об'єднання всіх українських сил в одному кермівному осередку, й спрямування їх в тому напрямі, де казатиме їх спрямувати національно-державний інтерес. Коли ж цих простих і зрозумілих істин в УГВР не розуміють, то тоді політика цієї інституції не може називатися "визвольною", і "революційною".

Ми віримо, що там в УГВР — переможе здоровий глузд партійні пристрасті, й ми побачимо швидке й цілісне об'єднання українських сил.

З НОЖИЦЯМИ ПО ПРЕСІ

**
*

Гасла "Бог і Україна" й друге неменш зобов'язуюче "Честь України — готов боронити" — як виходить, є лише димовою заслоною для прикриття справжнього гасла молодечої організації СУМА, на якому написано не що інше, а клич "Партія понад усе". Поминаючи факт, що молодь в СУМА має все за виїмком... молодости, звернемо увагу наших читачів на виразне партійне обличчя "молоді" з СУМА. Гарні кличі: "Бог і Україна" та "Честь України — готов боронити" є подібні до обіцянки Лиса Микити, що він вже постригся в черці й не їстиме м'яса, лиш мед і корінці. Щоб боронити або ні чести України, провідні чинники СУМА мусять мати настільки чести, щоб відкрито признатися в своїх партійних інтенціях. Для нас зовсім непотрібні зворушуючі гасла, якщо вони не покриваються з життєвою дійсністю. Сталін теж боронив чести України на свій лад, нагороджував своїх підданих орденами Богдана Хмельницького і т. д.. Навіщо подібну лукаву й облудну дорогу вибирає організація української молоді — важко відповісти. Правдоподібно для цього, щоб обдурити менше обізнану з партійним загумінком українську молодь, й при допомозі облудних гасел притягнути її до СУМА. Маючи її під партійним контролем, вже не важко діячам з СУМА препару-

вати мозки тієї молоді, й затроювати їх партійною їддю.

Та зрештою даймо слово офіційному органові "безпартійного СУМА", що збирається боронити "чести України", й дуже стоїть в обороні "Бога й України". Що ж ця "наша молодь" пише:...

"...Під час звітування уступаючих органів УККА, соціялісти намагалися були створити атмосферу недовір'я до його дотеперішньої політики, а головно до керівних осіб Конґресу. Показати свою силу вони заризикували тоді, коли на запрошення Голови Президії Конґресу адв. Пізняка виступив з привітом п. М. Лебедь — ґенеральний секретар ЗП УГВР. З його появою біля мікрофона в залі почалися вигуки протесту. При цьому кілька осіб вийшло із залі. Соціялістів підтримали також "мельниківці" і тут трапилося те, про що так голосно свого часу розписувала соціялістична преса в Европі, а чого не могли добачати і перевірити американські українці. Соціялісти та їх спільники зазнали ганебної поразки. Ніхто їх у цій "акції" не підтримував, і десяток заколотників, негайно буквально скапітулювало. Це була копія подібних соціялістичних "акцій" у суспільно-громадському житті в таборах ДіПі, де вони, не маючи жодних впливів (А це що таке?) серед громадянства, зчиняли у пресі галас, що їх мовляв "бандерівці" не допускають до керівних органів української еміграції... Треба мати нахабство "українських" соціялістів, що закидати М. Лебедеві, катування українського народу", в той самий час забуваючи про те, що ніхто як вони вторували шлях в Україну московському большевизмові. А де були соціялісти під час другої світової війни? У всякому разі — не з українським народом! І тоді, коли вони сиділи безпечно в Празі чи Берліні, за голову М. Лебедя німецькі окупанти обіцяли велику нагороду". ("Крила" ч. 4 — Вересень 1952 р.").

Стільки безпартійний СУМА, що збирається боронити "чести України". Нема то як наша "воююча" таборова молодь, яка ще й досі живе випарами таборового минулого й ніяк не може призабути, що вона "там" мала "Право" безкарної поведінки, а "тут" є люди, які "право" оспорюють.

Лексикон нашої молоді прозраджує, що вона є більше передшкіллям бандерівської партії чим молодечою виховною організацією, яка б мала на меті виховувати молодь в аспекті її відповідальности перед своїм народом, перед собою і перед Богом.

Невідомо лише, кому СУМА рішиться остаточно запродати невинну молодечу душу: п. Бандері, Стецькові чи п. Лебедеві. Молодий партійний Геракл опинився на розпутті, й невідомо яку з трьох доріг вибере. Найкраще коли б "молодь" покинула забаву в партію, а прирекла чесно боронити України — сьогодні й в майбутньому. Статті проф. Г. Ващенка поможуть СУМА знайти добру дорогу. Жалко, що на їх зміст не звертає провід СУМА уваги, а захоплюється зглядної вартости партійними інструкціями, й українською міжпартійною боротьбою.

***

Найбільшим парадоксом і несподіванкою українського життя було на протязі двох тижнів уступлення Степана Бандери. Несподіванкою тому, бо бандерівці опинилися без Бандери. Правда, Бандера ще пише, старається робити добру міну до кепської гри, щоб творити враження, що він й надалі в згоді з своєю партією й "нічого не сталося".

Найбільшим парадоксом, запереченням здорового глузду й розсудку є т. зв. "привіт з краю" для Бандери — коли порівняти цей привіт з повідомленням партійного проводу бандерівських "закордонних частин". Правдоподібно для цього,, щоб себе регабілітувати, й щоб задержати солідний вигляд, Бандера спрепарував собі на машинці до писання "документ", в якому між іншим читаємо: —

"Друже Провідник! Ми віримо, що у вирішальний момент — під Вашим проводом — поведемо український нарід до перемоги...".

Цей лист до Бандери починається словами: "На руки провідника всієї ОУН, Степана Бандери...".

Виходить, що в час, коли "край" визнає Бандеру провідником "всієї" ОУН, і збирається йти під його проводом до перемоги, то бандерівський "край" на еміґрації, того не хоче знати й не визнає. Сам Бандера зрікається "краєвих" функцій і передає їх в "край", а провід закордонної партії перебирає згідно з рішенням Конференції Ярослав Стецько.

"Ми віримо" (редакція журналу "С.У."), що за цими всими черговими метаморфозами бандерівської партії, криється або й ні чергова міжусобиця. Інсценізація має на меті зарепрезентувати бандерівським партійним низам, що є буцімто два "краї" з яких один іде сюди, а другий туди. Бо як інакше вияснити факт, що Бандера прочитавши листа в якому його витають партійні люди як провідника "всієї" не має іншої відповіді, як лише передати провід "всієї" до "краю".

Жменя піску, що її кидає в очі читачам "Українського Самостійника" п. Дмитро Штикало — нічого не поможе. Його стаття-коментар нагадує численні "уступлення" совєтських достойників. Хвала, мир і кадило в сторону Бандери призначені для тих бандерівців, які механічно зв'язані з ім'ям Бандери. Факт його уступлення призначений для тих бандерівців, які вже Бандерою незадоволені й викурили його з посту провідника партійних частин. Виписаний швидкоруч з "краю" лист не поміг Бандері, й його таки "уступили".

Хаос, нерозбериха, підозрілі комбінації, врешті безголов'я з кількома головами — це все що можна сьогодні сказати про бандерівську партію. Робити певних висновків ми не мо-

Ігор Євшан

БОЛЬШЕВИЗМ

Продовження циклю "Соціял-комунізму"

Ми свідомо вжили означення **соціял-комунізм,** коли ми зачали уступ про **марксизм** і його відміни.

У двох попередніх статтях ми виявили **манівці** Марксового соціялізму чи комунізму, як теж і показали, як по тих манівцях Марксові ученики мусіли докотитись до **комуно-большевизму** — консеквенції Марксового "наукового соціялізму", який ще носив ім'я "діялектичного матеріялізму", або історичного — чи — економічного матеріялізму.

Уважного читача напевно здивує **пощо** "реформатори", суспільного устрою, за яких себе уважали і ще уважають соціялісти до-марксового часу й їх марксівські унучата большевики, натворили стільки імен для одного і того самого предмету. По простому отой праліс імен натворили вони тому, щоб лекше **обманути** (на їх мові це "діялектично переконати") своїх незрячих прихильників, отже пролетаріят (за який вони тільки в теорії "розпинаються"), ну й у самих себе вмовити ореол псевдонауковости.

Бо між соціялізмом і комунізмом суттєвої різниці немає! Ані в теоретично-світоглядовій, ані програмовій (коли йдеться про остаточну мету!). Це політичні близнята, яких зродила спільна доктрина марксизму з її матеріялістичним розумінням історії, діялектикою, клясовою боротьбою, соціяльною революцією та планом створити вкінці бездержавне й інтернаціональне соціялістичне суспільство.

Дехто гадає, що коли комуністи (большевики) поборюють соціялістів (соціял-демократів), то ця незгода вказує на есенціональні між ними різниці. Це неправда: мимо привидної незгоди комунізм і соціялізм нерозривні в самій природі, а сам комунізм не тільки не є запереченням соціялізму, але навпаки є його логічним продовженням і практичним завершенням.

Ніщо інакшого й не думав сам автор "Комуністичного Маніфесту" — Карло Маркс, — в якого імена соціялізм і комунізм плутаються всуміш, неменше, як у сучасних большевиків.

Не говоримо вже про те, що організований комунізм виріс з соціялістичного руху, чи точніше із соціял-демократичної партії, яка в свій час була правним (!) виразником марксизму. Аж до перебрання влади в одній державі (Росія) комуністи були членами соціял-демократичної партії. Тільки всього, що дочіплювали собі різні імена, як напр., "соціял-демократів-большевиків", що мало означувати їх програмовий радикалізм чи максималізм. І тільки з приходом до влади і створенням на місце царської імперії — СССР — большевики виходять з II. Інтернаціоналу і поривають стосунки з соціял-демократичною партією, творячи власну партію під назвою Всесоюзної компартії большевиків — ВКП(б) і вслід за тим творять власний — "інтернаціонал": КОМІНТЕРН.

З цілою рішучістю треба відмітити, що причиною розбиття "соціял-демократів" на "большевиків" і "меншевиків" були не так теоретично-світоглядові, як тактичні розходження (примінення в суті спільної програми!). Соціялізм набравши ваги, перебуваючи в незвичайно сприятливих обставинах, із стадії абстрактного теоретизування почав перетворюватись в чинник практичної політичної дії — і на цьому етапі розгубився у лябіринті ревізонізму своєї уроєної концепційної непогрішности.

"Гріхом", а властивою помилкою, на якій соціялізм "розтягнувся" в усю довжінь і ширінь, став капіталізм, чи властиво система економічного лібералізму, з яким парляментарна соціял-демократія почала входити в щораз то нові компроміси.

У процесі своєї опортунізації соціял-демократія почала втрачати свою первісну революційність, а її тактика доводила самий соціялізм до капітуляції.

Очевидно, що така "революційність" соціялізму мусіла довести до **бунту** фанатиків марксизму, які навіть під впливом "реальних обставин" ще не були схильні відступати від своїх боєвих постулятів. На чолі "непримиримих" станув татарський дворянин УЛЯНОВ, відомий під псевдом — Ленін.

Ленін побачив, що "об'єктивними" закономірностями соціяльно-економічного розвитку не все впорядку, а тому він видвигнув "призабуте" гасло "прямої революційної дії".

І тут починається "ріжничкування" (однояйчаних) близньюків. Соціялізм (зо своїм II. Інтернаціоналом) почав вростати в капіталізм, отже мусів ("тактично") послуговуватися угодовською мінімальною програмою еволюції, яка вкладалася в систему парляментарної демо-

---

жемо — поскільки бандерівці напевно розійдуться ще на кілька менших партій.

Може згодом хтось з партійного окруження Бандери або Стецька більш детально вияснить, чому і як це все сталося. Йде лише про те, щоб українське громадянство задовго й непотрібно не переймалося бандерівськими гокус-покусами. До сучасної України еміграційна бандерівська партія не має ніякого відношення, а від самої еміграції залежатиме час і місце спинення наступаючого на українське життя хаосу.

кратії. Комунізм репрезентований Леніном (ще до створення III. Інтернаціоналу — Комінтерну) виповів війну **приватному** капіталізмові, видвигаючи максимальну програму революції. Ленін калькулював, що та революція мала здобути соціялізмові перемогу та привести його до логічного завершення: комуністичного устрою світового суспільства і до... **державного капіталізму** в його "найдосконалішій" формі поліційного етатизму. Очевидно про останній здобуток "ленінізму" самому Ленінові говорити не випадало. Але це, як бачимо з фактів в СССР, збагнув якнайкраще Ленінів "дідич" і екзекутор його волі Джуґашвілі-Сталін. Та про це в детайлях — згодом.

В такий спосіб ми докладніше вияснили "різницю" між "меншевиками" це б то соціял-демократами і "большевиками" або ортодоксальними соціялістами. Очевидно ті "різниці" тактичної природи мали всеодно привести до ідентичного висліду, незалежно від часу, на цілому ґльобі: соціял-комуністичного переустрою. Що ми не голословимо вистарчить прочитати доволі камуфльовану статтю про "Відновлення Соціялістичного Інтернаціоналу" (гл. "Вільне Слово" ч: 5 за серпень 1951 р.) з під пера заступника голови УСП, в якій Омелян Волинець (практикуючий лікар!) пише: Чи СОЦІЯЛІСТИ БУДУЮТЬ СВОЮ ВІРУ НА МАРКСОВІЙ(!) ЧИ НА ІНШИХ МЕТОДАХ АНАЛІЗУ СУСПІЛЬСТВА... ВСІ БОРЯТЬСЯ ЗА ТУ САМУ ЦІЛЬ..." Очевидно ціллю у них не те, що пише О. Волинець: це б то ані суспільна справедливість, ані краще життя, ані свобода (?!) ані світовий мир, а... СВІТОВА ДИКТАТУРА ПРОЛЕТАРІЯТУ!!! В соціялістичні "паравани" вже більше ніхто не повірить, без огляду на те, якими приманчивими фіґуринками ті параванчики будуть розмальовані. Один з наших друзів сказав на одному публичному мітинґу тим же "зреформованим" соціялістам: **"Ми досить уже мали соціялізму на протязі двадцятилітньої неволі й окупації московських соціялістів"**. Але тимчасом вернім до Ленінових міркувань.

Ленін не мав "теоретичної рації", дарма, що само життя виправдало його плани, кплячи собі немилосердно зо схолястичних міркувань бездушних матеріялістичних чаклунів. Кабінетні марксисти відкидали як "пережиток" ідеалізм і волюнтаризм, поняття стільки "противні" матеріялізмові. Татарин Улянов-Ленін парадоксально получив історичний матеріялізм з волюнтаризмом (фанатична "пряма революційна дія") і діялектику з певними психологічними проявами ідеалізму. Та це не був "перворідний гріх" самого Леніна. Тими прикметами відзначалася більшість московських соціялістів і тим вона різнилася від своїх західно-европейських "товаришів". І т о м у ... перемогла! На жаль ... "Зрадивши" ортодоксальному соціялізмові, будує КОМУНО-СОЦІЯЛІЗМ!

Справа в тому, що одних і других породила та сама доктрина; виховуючись, чи "дозріваючи" в інших "кліматичних" умовинах (соціяльно-економічні умови не були однакові в усіх країнах) й в іншій "ментальності" — з одного насіння виросли ті самі плоди, тільки з іншим "смаком"...

Такий оборот розвитку соціялістичного руху не дивує об'єктивного дослідника европейської економіки з її новими суспільними відносинами.

На Заході соціялістичний рух зумовлявся реальними соціяльно-економічними відносинами, які випливали із розвиненого тут промислового і фінансового капіталізму. Звідси европейський соціялізм мусів набирати п р а к т и ч н и х матеріялістичних (дослівно!) прикмет. "Клясова боротьба" на заході відбувалася в реальних відносинах існуючої дійсности, а не в розпалених мозківницях науковців. На Заході та "боротьба" втягала у свою орбіту однаково кабінетних теоретиків, як і "реальних політиків", які по-волі ставали найзвичайнісінькими ... ґешефтярами! Нас найменше дивує той парадокс, що в Европі н а ч о л і (!!!) соціялістичного руху стоять такі "пролетарі", що в банках мають власні **мільйонові** конта.

В **"Росії"** було інакше.

Маркс до сьогодні "перевертається" з боку на бік, бо всупереч його чаклуванням "комунізм" запанував т а м, де не було найменшої суспільної бази для його заіснування і противно. Абсолютистична монархія з її примітивною економічною системою та її зовсім нечисленними "робітничими масами" не були ні трохи дозрілі до соціялізму. Для вивершення парадоксу тут же "соціялістами" стали зовсім — не — пролетарі: буржуазія, звана тут "інтеліґенцією", "зовсім — не — інтелігентно" зате на голову побиваючи тезу Маркса, яка дурила світ твердженням, що "побут визначує свідомість"...

Очевидно, що не маючи нічого спільного з "пролетарським побутом" і не маючи змоги застосувати соціялістичні теорії до існуючих умов життя та БУРЖУАЗНА ІНТЕЛІҐЕНЦІЯ почала ті теорії перекочувати в РОМАНТИЧНУ СФЕРУ, в якій раціоналізм і реалізм, модою і снобізмом народжені "комуністи", почали заступати чуттями, мріями, серцем — словом всіми можливими ідеалістичними емоціями. Не мусимо специяльно підкреслювати, наскільки це все було не тільки чуже, але прямо вороже марксизмові.

І "ще щось" матеріялістичній псевдонауковості соціялістів наробило чималого лиха. Це була "містика" зо своїми сподвижниками, вихованим на особливостях московської духовости. Оця то "містика" надає московському соціялізмові раз характеру "СТОЯЧОЇ ВОДИ" (не дарма слово "москва" по-татарськи означує стільки, що **"гнила вода"** — отже "стояча вода"! — ІЄ). другим разом доводить до стихійного шаління. Інша справа, що це тільки в Московщині можливо, щоб БОЯРИН УЛЯНОВ (татарський князь, хоч і зубожілий!) ставав "товаришем

Леніном", а "богослов" Джуґашвілі ставав безбожником під псевдом "товариша Сталіна"...

Багато понять беремо в тій статті в знаки наведення — не без причини. У московітів та їх вазалів-сателітів відома їхня половинчастість і невикінченість та природжене замилування до противорі, які породять таку "квітку", як "маршал-генераліссімус, якого "військова освіта" це напад на поштовий амбулянс, а "генерал-штабна" спеціялізація це поголовні морди на політконкурентах.

Не від речі буде також згадати про те, що бастардна московська "духовість" від віків шукала не за "каменем мудрців", а за "істиною всіх істин". І шукала вона тієї ПОТОЙБІЧНОЇ правди з вибухами такої хворобливости (психопатії), що від неї тьмарилося в московських умах поняття ідей і суттєвість явищ. Хитрі московські "пани" і "холопи" заворожували таке своє "мрякобіся" в зовнішні форми фетишу, сьогодні "большевицьких мощів" нової "комуністичної релігії"...

"Духобори", "летуни", "трьо- і дво-персники", — добровільно ішли на костриша чи скакали з високих веж, щоб у той спосіб вирішити свої спори, і доказати непомильність свого "вірування". З того зродилося патологічне "самокаяніє" і "самоковиряніє" Достоєвщини. З того вийшло цареславне ідолопоклонство. І в умовах московського большевизму в тому базуються всі "самокритики" ... та самообвинувачення в найнеможливіших "злочинах", супроти "найгеніяльнішого"...

Психоаналіза москаля виявляє, що його духове напруження ніколи не буває радісне і творче. Свою "аскезу" москаль переводить з монгольським фаталізмом, у випарах хворобливої екзальтації, яка в сучасному большевизмі так дуже практикується зовсім невипадковим "ентузіязмом" з приводу "пятилеток" чи інших налогів уряду...

Насамперед мусимо ствердити, коли вже стільки говоримо про большевизм — що це таке. Отже московський большевизм це первісно ленінізм, а тепер це сталінізм. ЛЕНІН це фізично азіят, чи точніше монгол; психічно продукт монголо-московського "духа" і "культури". У висліді фаталістичний фанатик. Такі прикмети Ленін переніс на свій комунізм, який для нього був вірою секти фанатиків, що жили і діяли для свого духового відпруження. Об'єктивно треба ствердити, що стару ленінську гвардію визначав гарячковий ідейний порив аскетів-містиків, що ціль свого життя бачили в боротьбі за свої теорії.

На цьому прикладі, чи не найкраще, бачимо, як комуністичний рух, змагаючись за панування матеріялістичної концепції (Маркса) у світі, одночасно самий живився силами фанатичного волюнтаризму і ідеалізму.

І якраз це вирішило його успіх і перемогу у прямій революційній дії, яка мусіла капітулювати у спролетаризованій, хоч у війні переможній Англії і Франції, та навіть у переможеній Німеччині, щоб осягнути незаперечний успіх в ... Росії, в якій було більше нужди як пролетаріяту. І дарма, що якраз московський комунізм був вульґарно-примітивний — він був непримиримий, волевий і рушійний. І тільки такий "рух" міг опанувати московські і духово-помосковлені "маси" Росії.

Очевидно, що проти такого "побратима" розгублена, канцелярійно-академічна і доктринерська соціял-демократія не мала "ЩО" протиставити. Прямолінійні і аж до болю зрозумілі гасла большевиків як "ГРАБ НАГРАБЛЄННОЄ" або "ВОЙНА ПАЛАЦАМ — МИР ХИЖИНАМ" перемогли політиканство і доктринерію "меншевиків", які самі піддавались приманчивості большевицьких гасел. Для прикладу вистарчить навести кілька імен, як вояка Тухачевського, дипломата Чічеріна і правника Вишинського. Незалежно від пізніших сталінських чисток, які нашої тези не опрокидують — всі названі з табору меншевиків пішли в ряди большевиків.

Виринає немаловажне питання: ЩО ПЕРЕМОГЛО В СССР? "Історики" 'ленінсько-сталінської революції' залюбки розписуються про "перемогу марксизму в СССР" ... Та направду це тільки пропагандивна вигадка.

Маркс жував папір над теоріями "об'єктивности історичного розвитку" та "законами соціяльної революції". Ленін був щоправда марксистом, але по-свойому. На закономірність розвитку він НЕ ЧЕКАВ, але проти всіх марксових "законів" РЕВОЛЮЦІЮ ПЕРЕВІВ, не гидуючись навіть поміччю кайзерівської Німеччини (вартує тільки пригадати переїзд Леніна в "запльомбованому" ваґоні через Німеччину і берестейський договір Троцького з Гофманом!).

Як воно парадоксально не звучить, а БОЛЬШЕВИЦЬКУ РЕВОЛЮЦІЮ В РОСІЇ ЗРОБИЛИ... німецькі розвідчики (!!!) перетранспортовуючи Леніна з Швайцарії до Росії, в передбаченні, що за "ґеній руїни" криється в мозку Улянова-Леніна. Не передбачили щоправда всього. Та це вже інша тема.

— "Відстала від Заходу" Росія під фанатичним керуванням ленінської кліки перша стала полем комуністичного експериментування. Але й у тому криється "джерело всього лиха", в яке попали комуністичні ватажки. А з якого вони "сталінізмами" виправляють "помилки ленінізму"... Це окрема тема і до неї ще повернемо.

Тимчасом треба ствердити, що ленінський експеримент безапеляційно **заперечує** твердження марксизму про рішаюче значення механістично-матеріялістичних факторів у подіях історії. Навпаки — навіть ленінський експеримент — доказує, що історичними процесами керує ЛЮДСЬКИЙ ДУХ І РУШІЙНА ВОЛЯ ЛЮДИНИ, виявлювані в активному чині.

ЖИТТЯ В ОДВУ

ТВІН СІТІ (СЕН ПОЛ-МІННЕАПОЛІС)

ВШАНОВУЄ 65-ти ЛІТНІ УРОДИНИ ПРОФ. О. НЕПРИЦЬКОГО ГРАНОВСЬКОГО.

Як відомо було всім з преси згідно з планом опрацьованим УККА, достойний гість з Европи, заступник голови УНРади і член Проводу Укр. Націоналістів інж. Осип Бойдуник мав відвідати Міннеаполіс і дати відчит в днях 25-26-го жовтня. Вже від довшого часу 32-й Відділ ОДВУ і відділ Золотого Хреста приготовлялися до гідної зустрічі дорогого гостя. В цьому самому часі припадало друге свято, а саме з ініціятиви голови п. Стефана Коцюби 32-й відділ ОДВУ постановив вшанувати 65-ті роковини з дня народження заслуженого укр. діяча члена укр. громади Твін-сіті проф. А. Грановського. До праці над підготуванням ювілею включився Золотий Хрест і все громадянство Твін сіті. Користаючи з нагоди постановлено злучити два свята — ювілей Проф. Грановського і привітання інж. Бойдуника, надаючи тим самим більшої врочистости обом подіям. Вечером дня 25-го жовтня після вечері-молебну за здоровля Ювілята в прав. церкві св. Михаїла Архистратига, на церковній залі відбувся бенкет на честь обох достойних осіб.

Проводив церемонією свята голова 32-го Відділу ОДВУ і заразом директор УНПомочі п. Стефан Коцюба, в присутности гостя з Канади голови УНО інж. В. Коссара, представників філій УККА в Сен Пол і в Міннеаполіс, численних представників організацій на терені Твін сіті і понад 150 гостей. Після того як на його прохання о. С. Біляк поблагословив приготовану поживу п. Стефан Коцюба привітав всіх зібраних, а зокрема гостя з Европи п. Інж. Бойдуника і вияснив яке то друге свято маємо приємність обходити. Далі він підкреслив заслуги проф. Грановського як вченого і професора американського університету, і як українського діяча, а зокрема довголітнього члена православної парофії св. Михаїла в Міннеаполіс. На закінчення вступного слова п. Коцюба відчитав короткий життєпис професора і покликав др. С. Кротюка для відчитання привітів для достойного соленізанта. З усіх сторін наспіли привіти. Др. Кротюк відчитав привіт від полк. Мельника і від УВАН, а потім добр. Ю. Пундик відчитав привіти від централі ОДВУ, від відділів ОДВУ в Клівланд і Дітройт від інж. Куропася з Чікаго і від приватних осіб.

Покликаний до слова достойний гість інж. Бойдуник подякував за привітання і зі своєї сторони зложив привіт Ювілятові від УНРади і від тих, що осталися і ведуть визвольну боротьбу в краю. Далі він підкреслив побут професора Грановського в Европі і його старання уможливити як найбільшій кількости скитальців переселитися до Америки. Також зазначив, що тішиться стрінувши багатьох осіб, що їх знав з Европи, добре загосподарованими в США.

Другим з черги складав привіт голова УНО в Канаді інж. В. Коссар. Він підніс заслуги проф. Грановського в ділянці нав'язання співпраці поміж українцями Канади й Америки, згадуючи епізод коли то в 1939-му році з професором відвідував Европу, й амбасада у Франції приймала їх як українських амбасадорів, представників двох найбільших організацій на американському континенті: УНО в Канаді і ОДВУ в США. Правда підчас другої світової війни, з огляду на тодішній військовий зв'язок Америки з Совєтським Союзом, ОДВУ пережила тяжкі часи і навіть переслідування, що змусили менш твердих людей навіть виступити з рядів її членів, що ослабило значно цю заслужену організацію. Але останні часи вказують на відродження ОДВУ, членство її збільшується і треба дивитися в майбутнє коли повернеться її колишнє значення.

Далі складаючи привіт, голова парафії св. Михаїла проф. М. Гайдак підкреслив велику ролю усвідомлюючої праці серед американського суспільства про Україну і українські проблеми, яку при кожній нагоді провадить проф. Грановський.

Далі складали привіти: др. В. Голіян — голова УККА в Сен-Пол, полковник Філипович — голова філії УККА в Міннеаполіс. Інж. П. Байбак від прав. парафії св. Володимира й Ольги в Сен Пол, інж. Романенко від прав. парофії св. Юрія в Міннеаполіс, п. Грицак від Студентського Клюбу, п. А. Семенюк від тов. Сприяння УНРаді, інж. Михалевич — від Мистців Твін Сіті, інж. Шкварченко — від УРДП, від Жіночої Ради при церкві св. Михаїла п. Павлина Гайдак, від Золотого Хреста п. Добродійка Мирощенко, від Укр. Нар. Союзу п. М. Каркоць, від молоді Твін Сіті — п. П. Шайда, від ОДВУ др. С. Кротюк і від Укр. Нар. Помочі п. Стефан Коцюба. Під час привіту від Золотого Хреста доручено обом дорогім гостям квіти і дарунки від ОДВУ і Золотого Хреста.

На закінчення привітів п. С. Коцюба оголосив, що 32-й Відділ ОДВУ при співучасти громадянства Твін Сіті постановив зібрати потрібну суму на видання поетичних творів Проф. Грановського. Збірка буде продовжуватися після свята.

Зараз після того п. Коцюба попросив до слова шановного ювілята, який із зворушенням подякував за милу несподіванку, про яку довідався щойно в п'ятницю, несподіванку, що випала в день і так вже великого дня нього свя-

та приїзду представника нашого екзильного Уряду. Завжди повний енергії і скорий до жарту професор, підчеркнув, що нашою національною рисою є шанувати людей, які на нашу думку того заслужили,—панахидою, і певне це сталася якась помилка продовжував зо сміхом професор, що за його здоровля відслужено молебен. Далі проф. Грановський в коротці згадав якою дорогою дійшов до становища професора американського університету й щиро привітав гостя з Канади інж. Коссара.

На закінчення ще раз взяв слово інж. Бойдуник дякуючи за милу стрічку й дарунок, і коротко накреслив наші напрямні на майбутнє, в дальшій праці, а саме: об'єднання, не на словах, а на ділі.

Опис свята не був-би повним якби не згадати про дві особи, що за стінами кухні приготовили на таку велику кількість осіб знамениту вечерю, а саме пані Евгенія Коцюба і Анна Деделюк (торти достарчили пані з Золотого Хреста). На тлі повних і смаковитих полумисків час пройшов з подвійною швидкістю аж до 11-ї год., коли закінчено бенкет відспіванням Українського Національного гимну.

С. К.

БЄЛІНСЬКИЙ І ШЕВЧЕНКО

(Закінчення з 8-ої сторінки)

тератури XVI-XVII століття: "дещо видано, більша частина спочиває непробудним сном у бібліотеках".

Але опортуністично — українська постава Костомарова, який не бачив перспектив для повноцінного всебічного розвитку української мови і літератури, давала ґрунт Бєлінському для власних шовіністичних висновків про повну неможливість української літератури яко національної. Роздвоєна позиція Костомарова, який водночас молився двом богам — і общеруськості і українській самобутності — не витримувала критики, і глибоко послідовний у своїй антиукраїнській запеклості, Бєлінський логічно (не об'єктивно) мав сильнішу позицію саме завдяки своїй виразній і послідовній поставі. Бєлінський вхопився за висновок Костомарова, що з "поверненням Росії західніх і південних її областей руська (українська) мова сама вже стала непотрібною; була інша спільна мова: за підставу її взято діялекти словесно-церковний і великоруський". До цих слів Костомарова Бєлінський нав'язує: "Зрозумівши цю думку, як міг після того твердити п. Галка, ніби в наш час, коли Росія так далеко просунулась вперед у царині наук і спілкування, твори на малоросійській мові можуть являти якусь особливу літературу. Та де ж для цієї літератури мова?" І далі Бєлінський заганяє Костомарова на слизьке, вказуючи, що він, Костомаров, сам переходить на російську мову, коли треба писати про речі, які стоять поза обсягом народнього побуту.

Ці дошкульні закиди не могли пройти безслідно для українських письменників, коли мусіли викликати реакцію в напрямку дальшого вироблювання літературної мови, застосування її до тематики позаетнографічної. Під тиском цих закидів, уживання української мови стає свідомішим, пов'язаним з національними цілями, мова стає прапором національної чести, що голосно і безстрашно підкреслює Шевченко у вступі до "Гайдамаків", і хоч і далі українські письменники звертаються в українській тематиці до російської мови, то роблять це не з байдужости до питання мови, а головно під тиском цензурних обставин, іноді ж не подаючи "кування" нових слів і виразів для вислову складніших понять.

Бєлінський не міг собі уявити, щоб українська література в чомусь ідейно перевищила російську. Тому він рішуче відкидає думку Костомарова, що "Енеїда" Котляревського з'явилася, як заперечення ложноклясицизму, проти якого в роках появи "Енеїди" ще й у російській літературі не було знято боротьби. "Ні, ми певні, — каже він, — що Котляревський як розумний і талановитий малоросіянин, зрозумів, що малоросійським, як і всяким іншим окремим діялектом, тільки й можна писати пародії чи простонародні казки й повісті і ні трохи не думав витівати з того літератури. Артемовський-Гулак потвердив те саме, написавши свого "Пана Твардовського", "Пан та собака" і інші дрібні твори в пародійному дусі. Сам Грицько Основ'яненко почав свою кар'єру російською мовою... При тому він багато писав по-російськи і сам же перекладав свої малоросійські повісті на російську мову".

У відношенні до українських письменників, які видавалися Бєлінському небезпечними кандидатами в ідеологи українства, він рішуче розправлявся в критиці, намагаючися своїми рецензіями про їхні наукові виклади закрити їм двері в науку. Так було з Костомаровим, Метлинським. Натомість у ставленні до тих українських письменників, які багато писали російською мовою, Бєлінський був обережний, старався не зразити їх, не відштовхнути від російщини. Гребінку, як видко з листування, він вважав надто незначною пересічністю, а все таки раз-у-раз згадував його ім'я у друкові в супроводі компліментів. Особливо заходжувався він коло Квітки-Основ'яненка. В дуже позитивній рецензії на його "Марусю" він обережно наводить автора на думку, що українське простонароднє життя обмежує можливості для вияву його таланту, але разом з тим вказує, що "Маруся" дуже добре звучить саме в перекладі на росій-

ську мову, ніби спокушаючи цим писати тільки по-російському. Ця думка яскраво висловлена у відгуку на "Салдацький патрет".

"Салдацький патрет" Грицька Основ'яненка прекрасно перекладений з малоросійської п. Луганським. Так от краще: а то ми, москалі, ліниві, щоб примушувати себе розуміти красоти малоросійського діялекту, якщо ідеться не про народню поезію. Адже Гоголь уміє малювати нам малоросіян російською мовою? Запевняємо шановного Грицька Основ'яненка, що якби він написав свої повісті по-російському, то, не зважаючи на вузлувате (мудреную) для вимови прізвище свого автора, вони б здобули йому більшу славу, як та, з якої він користається в Росії, пишучи по-малоросійському".

Із цим закликанням іти стежкою Гоголя звертається Бєлінський до українських письменників кілька разів. Відмежовання Гоголя від українства критик вважає виявом великої мудрости письменника, забезпеченням для свого таланту можливости широкого ідейного звучання і вселюдського значення.

Відступництво Гоголя для української сторони болюче підкреслювалося. І навіть Костомаров, висловлюючи опінію української інтеліґенції тих часів, зазначав, що коли б Гоголь написав свої "Вечори на хуторі біля Деканьки" українською мовою, вони б цим лише виграли. Бєлінський на це заперечив, що якби Гоголь став писати українською мовою, він уже не зміг би написати своїх дальших творів, що є шедеврами і дальшим розвитком таланту Гоголя. Як бачимо, в ставленні до Гоголя і 40-х р.р. українська і російська опінії зайняли окремі становища.

Час національної аморфности минав. Тип російсько-українського письменника починав перетворюватися в анахронізм. Визначилися полюси: Гоголь і Шевченко.

До Шевченка Бєлінський мав особливо гостру ненависть. В ньому він правильно відчув геніяльну провідну особистість українського відродження. У альманахові "Ластівка" він не хоче Шевченка виділити і трактує всіх письменників альманаху, як "маленькі таланти". Зате в рецензії на "Гайдамаки" весь авторитет свого імени кладе Бєлінський на те, щоб дискваліфікувати Шевченка як поета, висвітлити його як вульґарного віршороба, творця співів, які зовсім не знайдуть собі читачів. Немов у стані пропасниці, Бєлінський вишукує найгостріші вислови, найдошкульніші окреслення. В цей час, коли він пише рецензію на "Гайдамаки", він уже гарячий противник російського самодержавства. Але Шевченкові він радить писати скромні повчальні твори в дусі "Листів до любезних земляків" Квітки-Основ'яненка, тобто в дусі поміщицької реакційности і цареславія. Він хотів би загнати Шевченка в такі ідейні суточки, в яких поет задихнувся б і перестав бути провідною особистістю визволення.

В цьому ж злобно полемічному дусі написано і його рецензію на перше видання "Кобзаря".

Російська наука приписує Бєлінському надзвичайну правдолюбність. І справді є потвердження, що Бєлінський сам себе люто шмагав докорами за помилки, коли їх усвідомлював. Однак, він ніколи не зраджував своїм поглядам в українській справі, навіть тоді, коли наочно бачив, що життя цілком перекреслює його розумування. Так, напр., він наочно переконався, що його пророцтво, ніби Шевченко не матиме читачів, фантастичне. Але це ні трохи не змінило його поглядів на поета до останку.

Бєлінський був настільки розумний, що наприкінці життя він починав догадуватися, що бій проти українського відродження він програє. Замість зревідувати своє становище, він переймався якоюсь непритомно-патологічною скажениною. Його майже божевільні вигуки, саркастичне шаленство на адресу Шевченка, вирази, що на них кладе вето цензура елементарної пристійности, не даються до цитування навіть у викладі академічного характеру. Він вважає, що якби він, Бєлінський, був суддею засланому Шевченкові, то покарав би українського поета несуґірше ві царського уряду. Він признається, що Шевченка ненавидить особистою ненавистю. Це саме почуття має і до П. Куліша, бо Куліш, мовляв, у "Повісті про український нарід" висловив переконання, що Україна повинна або відділитися від Москви або згинути. За це і про Куліша пише він у тонах соковитої лайки: "Одна тварюка із хохлацьких лібералів, якийсь Куліш (ну й свиняче ж прізвище)... і т. д. в цьому дусі.

З сатанинською запеклістю Вельзевула мобілізує Бєлінський всі сили пекла проти сил українського відродження. Задушити, приспати, духово стероризувати — це завдання Бєлінського. Тут для нього немає моралі, ні естетики, є лише сліпа вогненна ненависть до молодої нації.

І треба було надзвичайної внутрішньої відпорности, щоб перетривати цю критику і розгортати далі творчі сили, багато відчуття внутрішньої снаги, щоб не улягти демонам ворожого наступу.

І сталося щось біблійно — онтологічне.

З космічного хаосу все могутніше звучало — "хай буде" — і творилася твердь, а чорний демон спокуси і резтління затремтів і відступив у чорну мряку.

***

Ненависть Бєлінського до українського відродження цікава для нас під кількома кутами зору:

1) Скрайність антиукраїнських позицій Бєлінського є для нас одним із важливих свідчень, що саме на 40-ві роки припадає вирішальний перелам в національнім відродженні України;

2) Російська імперіялістична духовість вже на початках українського відродження вияви-

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

(Закінчення з 2-ої стор. обкладинки)

одиниця є членом, і не є націоналіст подуманий обов'язково як такий, що робить інтерес свого народу найбільш важним. В скороченні, слово "націоналізм" є вжите в тому сенсі, що Мацціні, Гледстон і Вудров Вилсон можуть бути визнані експонентами націоналізму так добре, як і пан Гітлер". Ст. XX "Nationalism"— a report by a study group of Members of the Royal Institute of International Affairs".)

Так, бачите, думають і пишуть про націоналізм на Заході. Те що думають і пишуть наші українські "дуби", нічого не важить. Це хворі люди, що потонули в минуле й в ньому живуть.

ла себе готовою до протинаступу, зокрема в оперті на наймодернішу зброю демолібералізму (ідея універсалізму проти ідеї національного відродження;

3) Раціоналістично-кавзальне доводження неминучости асиміляції українського народу в лоні Росії, розгортане нині ленінізмом-сталінізмом, має своє генетичне коріння в діяльності Бєлінського.

Ціна 30 центів

ЄДИНИЙ У ЗДА УКРАЇНСЬКИЙ ЖУРНАЛ ДЕРЖАВНИЦЬКОЇ ДУМКИ

„Самостійна Україна"

МІСЯЧНИК КУЛЬТУРИ, ПОЛІТИКИ ТА СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ

виходить кожного місяця в Чікаґо, ЗДА

САМОСТІЙНА УКРАЇНА проголошує ідеї українського державного відродження та визвольного руху.

САМОСТІЙНА УКРАЇНА бореться за принцип самовизначення і суверенности українського народу, як і всіх інших поневолених ще народів.

САМОСТІЙНА УКРАЇНА інформує світ і українську суспільність на еміґрації про стан визвольної боротьби і політику окупантів на Рідинх Землях.

САМОСТІЙНА УКРАЇНА з'єднує для визвольної боротьби прихильників і пропаґує потребу матеріяльної та моральної їй допомоги.

САМОСТІЙНА УКРАЇНА розробляє проблеми національної революції, її ідеології, програму, стратегії і тактики.

САМОСТІЙНА УКРАЇНА поширює ідею внутрішнього нашого суспільно-політичного солідаризму.

САМОСТІЙНА УКРАЇНА плекає, творить і поширює на чужині наші високі духові і культурні вартості.

Річна передплата за журнал "Самостійна Україна" дорівнює $ 3.

Одне число коштує $ 0,30.

Станьте передплатником "Самостійної України" та приєднайте також і своїх друзів!

INDEPENDENT UKRAINE
10944 S. Wentworth Ave.,
Chicago 28, Illinois

Друкарня „Укр. Прометей" 13824 Jos. Campau Ave. Detroit 12, Mich.